

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การประเมินโครงการตาม
แผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้:
กรณีศึกษาสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี่

จัดทำโดย นายอภิพันธุ์ ชีเจริญ
รหัส 9042

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ปี 2560
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การประเมินโครงการตาม
แผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้:
กรณีศึกษาสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี

จัดทำโดย นายอภิพันธุ์ ชี้เจริญ
รหัส 9042

หลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 9 ปี 2560
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักรับบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(เอกอัครราชทูต สุรพงษ์ ชัยนาม)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(เอกอัครราชทูต ธฤต จรุงวัฒน์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

งานศึกษาเรื่องการประเมินโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี่ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาไทยมุสลิมในพื้นที่ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 4 โครงการ ได้แก่ โครงการสานสามัคคีและเสริมบุคลิกภาพ โครงการกีฬาเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ โครงการพบปะสังสรรค์วันตรุษอิสลาม และโครงการสนับสนุนกิจกรรมสภามานักศึกษาไทยมุสลิมเมืองการาจี่ โครงการทั้งสี่ดำเนินการตามงบประมาณแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศจัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อสนองต่อแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบ โดยนำกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์จากยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศของสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติมาพัฒนา กำหนดรายละเอียดให้สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ในต่างประเทศที่มีนักศึกษาไทยมุสลิมอยู่ในพื้นที่นำเสนอโครงการเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ดังกล่าว

งานศึกษานี้ใช้ตัวแบบ CIPP Model ประเมินโครงการทั้งสี่ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี่ ใน 4 ขั้นตอน และพบจุดแข็งและจุดอ่อนบางประการในแต่ละขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ด้านสภาวะแวดล้อม โครงการตอบสนองความต้องการของนักศึกษาในพื้นที่ แต่ยังไม่ตอบสนองเป้าประสงค์ทั้งหมดที่กำหนดจากส่วนกลาง ขั้นตอนที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้า ส่วนกลางมีหน่วยงานและงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการชัดเจนและให้ความสำคัญกับประเทศที่สถานกงสุลใหญ่ตั้งอยู่ แต่โครงการของสถานกงสุลใหญ่กลับถูกปรับลดงบประมาณลง ขั้นตอนที่ 3 ด้านกระบวนการ สถานกงสุลใหญ่ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี่ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิม แต่ผลของงบที่ถูกตัดไปบ้างจึงทำให้ขนาดโครงการเล็กลง กระทบกับบางกิจกรรมที่ต้องรีบดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็วเพื่อลดต้นทุนของโครงการ ขั้นตอนที่ 4 ด้านผลผลิต ถึงแม้ว่าสถานกงสุลใหญ่สามารถรวบรวมจัดทำฐานข้อมูลนักศึกษา แต่ยังขาดระบบการเชื่อมโยงและการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการประเมินผลตามแบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันของสถานกงสุลใหญ่กับแบบการใช้ CIPP Model ในงานศึกษานี้พบว่าแบบการประเมินที่สถานกงสุลใหญ่ใช้เป็นประเมินในขั้นตอนที่ 3 และ 4 มากกว่า ผลจากการที่เน้นประเมินเพียง 2 ขั้นตอนจาก 4 ขั้นตอน จึงทำให้ผลการประเมินของสถานกงสุลใหญ่ละเอียดอ่อนหรือมองไม่เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนที่ 1 และ 2 การละเอียดไม่กล่าวถึงปัญหาจึงส่งผลให้ปัญหาไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ดังนั้น ผลการศึกษาจึงนำไปสู่ข้อเสนอแนะ ดังนี้ (1) ให้ประเมินโครงการโดยใช้กรอบ CIPP Model ซึ่งจะให้การประเมินครอบคลุมรอบด้านมากกว่าการประเมินที่เน้นกระบวนการและผลผลิต (2) เพื่อความเป็นกลางและได้ผลการประเมินที่มีประสิทธิภาพ การประเมินควรดำเนินการโดยหน่วยงานที่เป็นกลางซึ่งไม่มีส่วนได้เสียกับโครงการ (3) ให้มีการกำหนดมาตรฐานการนำเสนอโครงการเป็นมาตรฐานและรูปแบบเดียวกันสำหรับทุกสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ เพื่อประโยชน์ในการจัดหมวดหมู่และประเภท

ของโครงการ (4) ให้ส่วนกลางให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชมรมสมาคมนักศึกษา
ไทยมุสลิมในแต่ละประเทศ ให้ชมรมสมาคมเป็นตัวจักรในการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ เพื่อนักศึกษา
ไทยมุสลิม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบคุณกระทรวงการต่างประเทศและสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการที่เปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้ร่วมเข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต (นบท.) รุ่นที่ 9 ปี 2560 ซึ่งเป็นหลักสูตรการอบรมที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อการรับราชการ และยังได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมกับข้าราชการจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างเครือข่ายการทำงาน

ผู้เขียนขอขอบคุณ รศ. ดร. ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์ เอกอัครราชทูต สุรพงษ์ ชัยนาม เอกอัครราชทูต ธฤต จรุงวัฒน์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำ ชี้แนะ และให้ข้อคิด แนวทางที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดทำรายงานการศึกษานี้

ผู้เขียนขอขอบคุณกงสุลใหญ่ สุวัฒน์ แก้วสุข กงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี่ ที่อนุญาตและสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมครั้งนี้ และให้ข้อแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเขียนรายงาน ขอขอบคุณคุณณัชชา จุฑะพุทธิ ผู้อำนวยการกลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ และข้าราชการในกลุ่มงานความมั่นคงฯ ที่ให้ข้อมูลประกอบการทำรายงาน ตลอดจนนายกาจน์ เมฆเกรียงไกร กงสุล ณ เมืองการาจี่ ที่ให้ความเห็นและจัดหาข้อมูลให้ผู้เขียนประกอบการเขียนรายงาน พร้อมกับข้าราชการ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี่ และนักศึกษาไทยในเมืองการาจี่ที่ให้ความเห็นที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนในการทำรายงานฉบับนี้ และหากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณเพื่อน นบท. รุ่นที่ 9 ทุกท่านที่ขยันขันแข็ง มีความสามัคคีและให้กำลังใจซึ่งกันและกันตลอดหลักสูตร ตลอดจนเจ้าหน้าที่สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการที่เกี่ยวข้องที่ได้ทุ่มเทแรงกายแรงใจอย่างเต็มที่จนการอบรมนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี

อภิพันธุ์ ชีเจริญ

สิงหาคม 2560

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามในการศึกษา	3
1.3 สมมติฐาน	3
1.4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.5 ขอบเขตการศึกษา และวิธีการดำเนินการศึกษา	3
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	3
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดทฤษฎี	4
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	7
บทที่ 3 ผลการศึกษา	9
3.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม	13
3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า	22
3.3 การประเมินกระบวนการ	26
3.4 การประเมินผลผลิต	27
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	30
4.1 สรุปผลการศึกษา	30
4.2 ข้อเสนอแนะ	32
บรรณานุกรม	37
ประวัติผู้เขียน	39

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

ประเด็นที่เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศเป็นเรื่องที่น่าสนใจ โดยเฉพาะนักศึกษาไทยมุสลิมในปากีสถาน การให้การคุ้มครองดูแลและการดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ในปากีสถานจึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและเกี่ยวข้องกับความมั่นคง เนื่องจากนักศึกษาอยู่ในวัยเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ และปากีสถานถูกเพ่งเล็งจากชาติตะวันตกว่าเป็นประเทศที่ส่งออกผู้ก่อการร้าย¹

ไทยตระหนักถึงประเด็นที่ละเอียดอ่อนของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ จึงได้ประกาศ ‘ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ’ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2550 ยุทธศาสตร์นี้เป็นเอกสารสำคัญที่วิเคราะห์ปัญหานักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ และให้แนวทางมาตรการที่ชัดเจนแก่กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปปฏิบัติ ยุทธศาสตร์ดังกล่าวให้กรอบความคิดที่เป็นรากฐานที่สำคัญในการพิจารณาดำเนินการต่อนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

กรอบความคิดที่ใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์นี้ ได้แก่ (1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยผ่านการพัฒนาการศึกษาบนการยอมรับในอัตลักษณ์ วิถีชีวิตเฉพาะของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศที่พร้อมกลับมาเป็นพลังแผ่นดินในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเพื่อเริ่มสร้างความมั่นคง (2) แนวทางการสร้างความสมานฉันท์ที่ยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นลักษณะร่วมในความเป็นพลเมืองไทยที่หลากหลาย และนำปัญญาที่หลากหลายนั้นมาร่วมกันพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศ (3) แนวคิดในการดำเนินการต่อนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศอย่างสร้างสรรค์ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาทั้งในปัจจุบันและป้องกันปัญหาในอนาคต โดยเฉพาะการส่งเสริมการศึกษาที่ไม่นำไปสู่แนวคิดของการใช้ความรุนแรง และมีแนวทางการบริหารจัดการที่เป็นระบบชัดเจนและแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน (4) การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคม รวมถึงประเทศและสถาบันการศึกษาในต่างประเทศที่มีนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศศึกษาเข้ามามีส่วนรับรู้และให้ความร่วมมือในการพัฒนาและการแก้ปัญหา² กรอบแนวคิดทั้งสี่ประการล้วนมีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

สิ่งที่ท้าทายสำหรับสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี รวมถึงกระทรวงการต่างประเทศ สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่อื่น ๆ คือ การนำ ‘ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ’ ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

¹ Babar Ayaz, *What's wrong with Pakistan?* (Haryana: Rajakamal Electric Press, 2014), p.13.

² สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, *ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ*, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.ryt9.com/s/cabt/102014> [23 พฤษภาคม 2550], หน้า 1.

เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของชาติตามที่บัญญัติไว้ใน ‘ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ’ ซึ่งได้แก่ (1) ให้การพัฒนาการศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และในประเทศ (2) ให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาต่อนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ (3) ให้มีแนวทางการดำเนินการต่อนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศอย่างสร้างสรรค์เป็นระบบชัดเจน (4) ให้นักศึกษาไทยมุสลิมเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองไทย ลดความแปลกแยก และเป็นผู้แทนประเทศไทยที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศและในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้³

กระทรวงการต่างประเทศตอบรับยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อให้นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศเป็นการเฉพาะ โดยใช้ชื่อว่า ‘แผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้’ พร้อมกับมอบหมายให้กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลงบประมาณและโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่งมาจากสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ที่มีนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศอยู่ในพื้นที่ ในขณะที่สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี้ เสนอโครงการจำนวน 4 โครงการ ตามแผนงานดังกล่าว ได้แก่ โครงการสานสามัคคีและเสริมบุคลิกภาพโครงการกีฬาเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ โครงการพบปะสังสรรค์วันตรุษอิสลาม และโครงการสนับสนุนกิจกรรมสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมเมืองการาจี้

อย่างไรก็ดี ผู้ศึกษาสังเกตว่า กระบวนการบริหารจัดการโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบปัญหาบางประการ เช่น (1) ปัญหาการดำเนินโครงการที่ยังไม่ตอบสนองวัตถุประสงค์ทั้งหมดที่กระทรวงการต่างประเทศให้ความสำคัญ (2) ปัญหาการนำเสนอโครงการที่ขาดมาตรฐานที่ชัดเจน และกระทรวงการต่างประเทศขาดบทบาทนำในการประเมินโครงการของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี้ (3) ปัญหางบประมาณที่ถูกตัดสำหรับโครงการที่สถานกงสุลใหญ่เสนอ (4) ปัญหาการเชื่อมโยงข้อมูลนักศึกษาอย่างเป็นระบบและการติดตามผล

ปัญหาดังกล่าว ส่งผลกระทบคือ (1) กิจกรรมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อื่น ๆ ไม่ได้มีการดำเนินการ (2) กระทรวงการต่างประเทศประสบความยากลำบากในการจัดการระบบข้อมูลโครงการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และไม่สามารถนำผลจากการประเมินโครงการมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานกงสุลใหญ่จึงขาดข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากกระทรวงการต่างประเทศ ในการปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการที่หน่วยงานที่ดำเนินโครงการประเมินโครงการเอง โครงการจึงไม่ถูกประเมินอย่างเป็นกลาง (3) สถานกงสุลใหญ่ต้องปรับขนาดโครงการลงเพื่อให้พอดีกับงบประมาณที่ถูกตัด (4) สถานกงสุลใหญ่ขาดการบริหารจัดการข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

งานศึกษานี้จะใช้ตัวแบบ CIPP Model ซึ่งแบ่งขั้นตอนการประเมินโครงการเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Inputs) การประเมินกระบวนการ (Process) และการประเมินผลผลิต (Products) ในการประเมินโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี้ เพื่อพิจารณาว่าใน

³ เรื่องเดียวกัน.

แต่ละขั้นตอนของโครงการมีจุดแข็งและจุดด้อยอะไรบ้าง พร้อมกับเปรียบเทียบกับผลการประเมินของสถานกงสุลใหญ่ที่ผ่านมา ทั้งนี้ เพื่อนำผลการศึกษาไปพิจารณาปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

1.2 คำถามในการศึกษา

ทำไมกระบวนการบริหารจัดการโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี จึงประสบปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไข

1.3 สมมุติฐาน

ปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขในการจัดการโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี เกิดขึ้นจากการมุ่งเน้นการประเมินกระบวนการและผลผลิตมากกว่าการประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยนำเข้า

1.4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.4.1 ศึกษาประเมินและทำความเข้าใจข้อเท็จจริงตลอดจนจุดแข็งจุดอ่อนการดำเนินโครงการต่าง ๆ ตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี

1.4.2 เสนอแนะแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมให้หน่วยงานไทยในต่างประเทศดำเนินโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ขอบเขตการศึกษา และวิธีการดำเนินการศึกษา

งานศึกษานี้ศึกษาเฉพาะนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี และบทบาทของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี ระหว่าง พ.ศ. 2559–2560 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผู้ศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในเมืองการาจี

การศึกษาจะวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยสังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากงานวิจัย เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสังเกตจากพื้นที่จริง การสัมภาษณ์หัวหน้าสำนักงานและเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี และผู้ที่เกี่ยวข้องในกระทรวงการต่างประเทศ ตลอดจนนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี

1.6 ประโยชน์ของการศึกษาและผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 การศึกษาทบทวนกระบวนการและแนวทางการดำเนินโครงการตามหลักวิชาการจะสามารถสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหากระบวนการบริหารจัดการโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.6.2 ผลการศึกษาจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

งานศึกษานี้ประเมินผลโครงการโดยใช้ตัวแบบซิปปโมเดล (CIPP Model)⁴ ในการดำเนินงานตามโครงการหรือการบริหารโครงการไม่ว่าจะเป็นโครงการของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนก็ตาม จะต้องมีการวางแผนโครงการโดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้เพื่อคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลัง เมื่อวางแผนโครงการและมีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ ตลอดจนการออกแบบโครงการเป็นอย่างดีแล้ว ผู้บริหารจะทำการคัดเลือกโครงการและอนุมัติโครงการต่อไป ต่อจากนั้นจะเป็นการนำโครงการไปปฏิบัติ หรือที่เราเรียกว่า “การบริหารโครงการ” (Project Management) การวางแผนโครงการที่ดีจะช่วยเพิ่มโอกาสสำหรับความสำเร็จ แต่มิใช่เป็นหลักประกันความสำเร็จของโครงการ ทั้งนี้ เนื่องจากความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการต่าง ๆ จะต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ อีกมาก โดยเฉพาะกระบวนการบริหารโครงการและการประเมินผลโครงการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การดำเนินการหรือการบริหาร (Implementation/ Operation) และการประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลนับเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะทำให้ทราบว่า การปฏิบัติงานตามโครงการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด มีการเบี่ยงเบนไปจากสิ่งที่คิดไว้หรือไม่ ถ้าเบี่ยงเบนจะได้หาวิธีปรับปรุงแก้ไขความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันให้ได้ โดยเฉพาะในปัจจุบันการบริหารการพัฒนาประเทศมิได้ประเมินเฉพาะผลสำเร็จของโครงการจากผลผลิต (Output) ที่ได้จากการดำเนินโครงการเท่านั้น แต่ความสำเร็จของโครงการจะต้องพิจารณาทั้งผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ด้วย ซึ่งเรียกว่า “การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์” (Result-Based Management) ดังนั้นการที่จะทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของโครงการต่าง ๆ ได้นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยกระบวนการติดตามและประเมินผลที่เป็นระบบ

การประเมินผลโครงการ หมายถึง กระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบว่านโยบาย/แผนงาน/โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด โดยมีมาตรฐานและเครื่องมือในการวัดที่เชื่อถือได้ เพื่อจะทราบได้ว่ามีข้อบกพร่องอะไรบ้างที่จะได้ปรับปรุงแก้ไข

จุดมุ่งหมายของการประเมินผลโครงการ มีดังนี้⁵

1) เพื่อสนับสนุนหรือยกเลิก การประเมินผลจะเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจว่าควรจะยกเลิกโครงการหรือสนับสนุนให้มีการขยายผลต่อไป โดยเฉพาะการมีโครงการใหม่ ๆ ยังมีได้จัดทำในรูปแบบของ

⁴ Daniel L. Stufflebeam, The Relevance of the CIPP Evaluation Model for Educational Accountability, Paper presented at the annual meeting of the American Association of School Administrators (Columbus Ohio State University, February 24, 1971), pp.4-12.

⁵ กรมประชาสัมพันธ์, การประเมินผลโครงการแบบซิปปโมเดล (CIPP Model), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://hq.prd.go.th/plan/ewt_dl_link.php?nid=3034 [30 กรกฎาคม 2560]: หน้า 2.

โครงการทดลอง (Experimental) ซึ่งมีโอกาสจะผิดพลาดหรือล้มเหลวได้ง่าย ความล้มเหลวของโครงการจึงมิใช่ความล้มเหลวของผู้บริหารเสมอไป ดังนั้นถ้าประเมินผลแล้วโครงการนั้นสำเร็จตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายไว้ก็ควรดำเนินการต่อไป แต่ถ้าประเมินผลแล้วโครงการนั้นมีปัญหาหรือมีผลกระทบเชิงลบมากกว่า ก็ควรยกเลิกไป

2) เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามโครงการ ว่าเป็นไปตามที่กำหนด วัตถุประสงค์และเป้าหมาย หรือกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใด

3) เพื่อปรับปรุงงาน ถ้าโครงการปฏิบัติแล้ว พบว่าบางโครงการไม่ได้เสียทั้งหมดแต่ก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ ควรนำโครงการนั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น โดยพิจารณาว่าโครงการนั้นบกพร่องในเรื่องใด เช่น ขาดความร่วมมือของประชาชน ขัดต่อค่านิยมของประชาชน ขาดการประชาสัมพันธ์ หรือสมรรถนะขององค์การที่รับผิดชอบต่ำ เมื่อทราบผลของการประเมินผล ก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงประเด็น

4) เพื่อศึกษาทางเลือก (Alternative) โดยปกติการนำโครงการไปปฏิบัตินั้นผู้บริหารโครงการจะพยายามแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด จากทางเลือกอย่างน้อย 2 ทางเลือก ดังนั้น การประเมินผลจะเป็นการเปรียบเทียบทางเลือก ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกทางเลือกใด ทั้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยงให้น้อยลง

5) เพื่อขยายผลในการนำโครงการไปปฏิบัติ ถ้าไม่มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องอาจจะไม่ทราบถึงความสำเร็จของโครงการ แต่ถ้ามีการประเมินผลโครงการเป็นระยะสม่ำเสมอผลปรากฏว่า โครงการนั้นบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ ก็ควรจะขยายผลโครงการนั้นต่อไป แต่การขยายผลนั้นมิได้หมายความว่า จะขยายไปได้ทุกพื้นที่ การขยายผลต้องคำนึงถึงมิติของประชากร เวลา สถานที่ด้วย

รูปแบบการประเมินผลแบบ CIPP Model ของ Daniel L. Stufflebeam เป็นโมเดลที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน แนวคิดของ Stufflebeam เน้นการแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุ จัดหา และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาข้อมูล และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการ ตัดสินใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี ทั้งนี้เพื่อป้องกันการมีอคติในการประเมิน⁶

Stufflebeam กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท⁷

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา ฯลฯ รวมทั้ง เทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

⁷ กาญจนา วัฒนสุนทร, การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสตีฟเฟิลบีมในการประเมินโครงการทางการศึกษา, ใน Suranaree Journal Social Science 2, 1 (มิถุนายน 2551): 71-79.

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการโดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบเลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ Stufflebeam ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสถานะแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ ให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการโครงการ

3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เช่น การตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ/ล้มเลิก หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

ยกตัวอย่างการจำแนกประเภทของตัวชี้วัดตามลักษณะของสิ่งที่ได้รับการประเมิน เช่น⁸

1) ตัวชี้วัดด้านสถานะแวดล้อม (Context)

ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ (1) สถานะแวดล้อมก่อนมีโครงการ (ปัญหาวิกฤต) (2) ความจำเป็น หรือความต้องการขณะนั้น และอนาคต (3) ความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

2) ตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ (1) ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโครงการ (2) ความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ คน วัสดุอุปกรณ์ เวลา กฎระเบียบ (3) ความเหมาะสมของขั้นตอนระหว่างปัญหา สาเหตุของปัญหา และกิจกรรม

⁸ กรมประชาสัมพันธ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

3) ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ (Process)

ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ (1) การตรวจสอบกิจกรรม เวลา และทรัพยากรของโครงการ (2) ความยอมรับของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่ (3) การมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ (4) ภาวะผู้นำในโครงการ

4) ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Product)

ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ (1) ผลรวมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ (2) ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินโครงการ (3) คุณค่าหรือประโยชน์ที่ได้รับ

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เนตรนภา คงศรี⁹ ศึกษาบทบาทกระทรวงการต่างประเทศในการส่งเสริมให้นักศึกษาไทยมุสลิมไปศึกษาที่ตุรกี เนตรนภาเห็นว่า ถึงแม้ว่าตุรกีมีสภาพแวดล้อมที่ทันสมัยและรัฐบาลตุรกีส่งเสริมบรรยากาศในการศึกษา แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักศึกษาไทย เนื่องจากราชการไทยขาดทิศทางที่ชัดเจน กระทรวงการต่างประเทศและศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ไม่ใช่หน่วยงานหลักในการส่งเสริมนักศึกษาไทยมุสลิมไปศึกษาต่อ สำนักงานประสานนโยบายการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม (สศว.) และกระทรวงศึกษาธิการเน้นการศึกษาของนักศึกษาในพื้นที่มากกว่าในต่างประเทศ งานศึกษาของเนตรนภาขาดโครงสร้างการอธิบายที่ชัดเจน สนใจแต่ปัจจัยภายในประเทศจนละเลยประเด็นความสำคัญของสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในตุรกี และบทบาทหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตไทยในตุรกี

พรพรรณ บัวเกิด¹⁰ ศึกษาผลการปฏิบัติงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโคโร ในเรื่องการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ ระหว่างปี 2550–2552 เป็นการวิเคราะห์เชิงบริหารรัฐกิจมุ่งเน้นการบริหารงานภายใน ในเรื่อง การกำหนดยุทธศาสตร์ การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผล โดยเน้นข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาและผู้บริหารในสถานเอกอัครราชทูตฯ งานศึกษาของพรพรรณและเนตรนภาเหมือนกันตรงที่เน้นบทบาทรัฐเป็นหลักในการช่วยเหลือสนับสนุนนักศึกษาไทยมุสลิมทั้งงบประมาณและคน ทำให้ขาดมุมมองปัจจัยรอบด้านอื่น ๆ และการบริหารจัดการโครงการเพื่อนักศึกษาไทยมุสลิมในอนาคต

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

ผู้ศึกษาจะประเมินโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ตัวแบบ CIPP Model ดังนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อม โดยประเมินหลักการเหตุผลและความจำเป็นในการดำเนินโครงการตามแผนงานและการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสถานะแวดล้อม

⁹ เนตรนภา คงศรี, ตุรกี: ทางเลือกทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้, รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2557).

¹⁰ พรพรรณ บัวเกิด, ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ: ศึกษากรณีการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโคโร, รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 2 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2553).

โดยทั่วไป ในส่วนนี้ ผู้ศึกษาจะศึกษาวิเคราะห์ ‘ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ’ และแผนการดำเนินการของกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการ

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า เพื่อประเมินเรื่องการวางแผนและยุทธศาสตร์ในการดำเนินโครงการ ผู้ศึกษาจะพิจารณาปัจจัยที่ต้องใช้ในโครงการเพื่อให้โครงการดำเนินงานได้สำเร็จตามที่กำหนดในวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ และประเมินความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง

3) การประเมินกระบวนการ เพื่อประเมินการนำแผนงานมาปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นการประเมินขณะทำงานหรือประเมินความก้าวหน้าของโครงการ พิจารณาการใช้ทรัพยากรที่เตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินโครงการตามวัตถุประสงค์

4) การประเมินผลผลิต เพื่อประเมินว่าผลของโครงการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้หรือไม่ เป็นการประเมินผลภายหลังจากการดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว

บทที่ 3 ผลการศึกษา

ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2559–2560 สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี้ ได้ดำเนินโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 4 โครงการ คือ

1. โครงการสานสัมพันธ์และส่งเสริมบุคลิกภาพ
2. โครงการกีฬาเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ
3. โครงการพบปะสังสรรค์วันตรุษอิสลาม
4. โครงการสนับสนุนกิจกรรมสมาคมนักศึกษาไทยในเมืองการาจี้

กระทรวงการต่างประเทศได้กำหนดงบประมาณตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น ตามที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558–2560 เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 วัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุผลที่สำคัญ 4 ประการ¹¹ ดังนี้ (1) เพื่อลดการใช้ความรุนแรงในพื้นที่และแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธี (2) เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (3) เพื่อให้สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความเข้มแข็ง (4) เพื่อให้ประชาชนไทยทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งประชาคมระหว่างประเทศมีความเข้าใจ และสนับสนุนแนวทางการดำเนินการของฝ่ายรัฐ

สำหรับสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ กระทรวงการต่างประเทศได้กำหนดให้ดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ พ.ศ. 2550 ที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เป็นเจ้าภาพจัดทำ ซึ่งกำหนดให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดูแลส่งเสริมสวัสดิภาพของนักศึกษาไทยมุสลิมในระหว่างที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศเป็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความเชื่อมโยงระหว่างโครงการของสถานกงสุลใหญ่กับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปรากฏในตารางตัวแบบแสดงความเชื่อมโยงดังกล่าว ดังนี้

¹¹ สำนักเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้, สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, แผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2558–2560, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.nsc.go.th/DocLib4/แผนปฏิบัติการ%20การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้%20ประจำปีงบประมาณ%20พ.ศ%202559/แผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาจชตฯปีงบประมาณ2559.pdf> [30 กรกฎาคม 2560].

รายละเอียดตัวแบบปรากฏตามตารางหน้าถัดไป
 ตารางตัวแบบแสดงความเชื่อมโยงระหว่างโครงการของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี กับ
 การแก้ไขและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

กรอบความคิด ซึ่งมี จุดมุ่งหมายเพื่อการ แก้ไขปัญหาและพัฒนา จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ¹²	วัตถุประสงค์ที่มี ต่อนักศึกษาไทย มุสลิมใน ต่างประเทศ ¹³	เป้าประสงค์ที่ สมช. กำหนดสำหรับ กระทรวง การต่างประเทศ ¹⁴	เป้าประสงค์ที่กระทรวง การต่างประเทศ กำหนดสำหรับสถาน กงสุลใหญ่ ณ เมือง การากี ^{15 และ 16}	เป้าประสงค์ที่สถาน กงสุลใหญ่ ณ เมือง การากีกำหนดสำหรับ นักศึกษาไทยมุสลิม ^{17,} ^{18 และ 19}
<p>1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยผ่านการพัฒนาการศึกษาบนการยอมรับในอัตลักษณ์ วิถีชีวิตเฉพาะของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศที่พร้อมกลับมาเป็นพลังแผ่นดินในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเพื่อเริ่มสร้างความมั่นคง</p> <p>2. แนวทางการสร้างความสมานฉันท์ ที่ยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นลักษณะร่วมในความเป็นพลเมืองไทย</p>	<p>1. ให้การพัฒนาการศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และในประเทศ</p> <p>2. ให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาต่อนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ</p> <p>3. ให้มีแนวทางการดำเนินการต่อนักศึกษาไทย</p>	<p>1. สร้างความรู้สึกร่วมของความเป็นพลเมืองไทย และการเป็นตัวแทนของประเทศไทย ที่เป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศ โดยการดูแลของหน่วยงานรัฐทั้งในและต่างประเทศอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง จนเกิดความรู้สึกร่วมใจผูกพัน และภูมิใจในมาตุภูมิ</p> <p>2. ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ</p>	<p>1. นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศมีความไว้วางใจ เชื่อใจ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ และหน่วยงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น</p> <p>2. จัดทำระบบข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ</p> <p>3. นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศได้รับการดูแลเอาใจใส่ ด้านสวัสดิการและสวัสดิภาพจาก</p>	<p>1. สร้างความใกล้ชิดและเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศกับเจ้าหน้าที่และให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดี รู้สึกอบอุ่นและเชื่อมั่นต่อรัฐ</p> <p>2. ปลุกฝังนิสัยรักการออกกำลังกายและส่งเสริมให้นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศมีสุขภาพแข็งแรงและสุขภาพจิตดี</p> <p>3. ให้สมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการากีเป็นแกนกลางในการประสานกับนักศึกษาสถาบันต่าง</p>

¹² สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ, หน้า 1-2.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-4.

¹⁵ กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ, การอนุมัติจัดสรรงบประมาณแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559, โทรเลขที่ 0200.5/143/2558 (16 พฤศจิกายน 2558): หน้า 9.

¹⁶ กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ, การอนุมัติจัดสรรงบประมาณแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560, โทรเลขที่ 0200.5/188/2559 (15 พฤศจิกายน 2559): หน้า 10.

¹⁷ กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ, การอนุมัติจัดสรรงบประมาณแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559, หน้า 36-38.

¹⁸ กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ, การอนุมัติจัดสรรงบประมาณแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560, หน้า 44-46.

¹⁹ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการากี, การจัดทำข้อเสนอโครงการแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2559, โทรเลขที่ KHI 84/2558 (29 กรกฎาคม 2558): หน้า 2-10.

กรอบความคิด ซึ่งมี จุดมุ่งหมายเพื่อการ แก้ไขปัญหาและพัฒนา จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ¹²	วัตถุประสงค์ที่มี ต่อนักศึกษาไทย มุสลิมใน ต่างประเทศ ¹³	เป้าประสงค์ที่ สมช. กำหนดสำหรับ กระทรวง การต่างประเทศ ¹⁴	เป้าประสงค์ที่กระทรวง การต่างประเทศ กำหนดสำหรับสถาน กงสุลใหญ่ ณ เมือง การาจี ^{15 และ 16}	เป้าประสงค์ที่สถาน กงสุลใหญ่ ณ เมือง การาจีกำหนดสำหรับ นักศึกษาไทยมุสลิม ^{17, 18 และ 19}
<p>ที่หลากหลาย และนำ ปัญหาที่หลากหลาย นั้นมาร่วมกันพัฒนา และแก้ไขปัญหาของ ประเทศ</p> <p>3. แนวคิดในการ ดำเนินการต่อ นักศึกษาไทยมุสลิมใน ต่างประเทศอย่าง สร้างสรรค์ครอบคลุม การแก้ไขปัญหาทั้งใน ปัจจุบันและป้องกัน ปัญหาในอนาคต โดยเฉพาะการ ส่งเสริมการศึกษาที่ไม่ นำไปสู่แนวคิดของ การใช้ความรุนแรง และมีแนวทางบริหารจัดการที่เป็นระบบ ชัดเจนและแก้ไข ปัญหาอย่างยั่งยืน</p> <p>4. การเปิดโอกาสให้ทุก ภาคส่วนในสังคม รวมถึงประเทศและ สถาบันการศึกษาใน ต่างประเทศที่มี นักศึกษาไทยมุสลิมใน ต่างประเทศศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และ ให้ความร่วมมือในการ พัฒนาและการ แก้ไขปัญหา</p>	<p>มุสลิมใน ต่างประเทศ อย่างสร้างสรรค์ เป็นระบบชัดเจน</p> <p>4. ให้นักศึกษาไทย มุสลิมเกิดความ ภาคภูมิใจใน ความเป็น พลเมืองไทย ลด ความแปลกแยก และเป็นผู้แทน ประเทศไทยที่มี ส่วนร่วมในการ พัฒนาและแก้ไข ปัญหาของ ประเทศและใน พื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้</p>	<p>เช่น การสนับสนุน ด้านการเงิน ความ ช่วยเหลือทางด้าน วิชาการ การดูแล สุขภาพอนามัย กิจกรรมสัมพันธ์ ระหว่างนักศึกษา ด้วยกัน และระหว่าง นักศึกษากับสถานทูต และผู้แทนหน่วยงาน รัฐในประเทศนั้น ๆ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกและการ ให้ความช่วยเหลือ</p> <p>3. การช่วยเหลือในการ ติดต่อกับทางบ้าน สถาบันการศึกษาและ หน่วยงานต่าง ๆ ใน ต่างประเทศ</p> <p>4. ส่งเสริมการรวมตัว เป็นชมรมหรือสมาคม เพื่อความสะดวกใน การติดต่อกับสถานทูต และทางราชการใน การดำเนินกิจกรรม</p> <p>5. ให้มีการจัดทำ ฐานข้อมูลนักศึกษา ไทยมุสลิมที่ศึกษาอยู่ ในต่างประเทศทั้งหมด อย่างเป็นระบบ ชัดเจน เพื่อใช้เป็น ฐานข้อมูลหลักในการ บริหารจัดการตาม ยุทธศาสตร์นี้</p>	<p>สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ อย่างจริงจัง ต่อเนื่องและเป็น รูปธรรม โดยเฉพาะการนำ คณะแพทย์ตรวจ สุขภาพในประเทศ ที่ประสบปัญหา สาธารณสุข</p> <p>4. นักศึกษาไทย มุสลิมใน ต่างประเทศได้รับ การสนับสนุน การศึกษา การเปิด โลภทัศน์ และ พัฒนาศักยภาพ ชีตความสามารถ ด้านวิชาชีพ ตลอดจนทักษะ ภาษาอังกฤษและ ภาษาอาหรับ</p> <p>5. นักศึกษาไทยมุสลิม ในต่างประเทศมี ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลัก ศาสนาอิสลามที่ ถูกต้องและพัฒนา มุมมองและ ทศนคติของ นักศึกษาไทยมุสลิม ในต่างประเทศ ไม่ให้ถูกชักจูงโดย แนวคิดสุดโต่ง</p>	<p>ๆ และสนับสนุน กิจกรรมของสมาคม ให้สมาคมช่วยเหลือ สถานกงสุลใหญ่ใน การจัดทำฐานข้อมูล ของนักศึกษาที่กำลัง ศึกษาและภายหลัง สำเร็จการศึกษา</p> <p>4. ให้นักศึกษาไทย มุสลิมในต่างประเทศ ได้เรียนรู้สัมผัส บรรยากาศนอกเมือง เพื่อการพักผ่อน หย่อนใจและคลาย เครียด เสริมสร้าง ความสามัคคีในหมู่ นักศึกษา สร้าง จิตสำนึกและเปิด โอกาสให้นักศึกษาอยู่ ร่วมกันใช้ชีวิตใน สังคมอย่างมีความ รับผิดชอบ</p>

ตัวแบบข้างต้นแสดงให้เห็นประเด็นท้าทายสำหรับสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี อยู่ 4 ประการ คือ ประการแรก สถานกงสุลใหญ่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการได้เหมาะสมและ สอดคล้องกับความต้องการจากส่วนกลางและสภาพความเป็นอยู่ของนักศึกษาไทยในเมืองการาจี

หรือไม่ ประการที่สอง สถานกงสุลใหญ่มีทรัพยากรเหมาะสมแล้วหรือไม่ที่จะดำเนินโครงการให้ลู่วงไปได้ด้วยดี ประการที่สาม ระหว่างที่สถานกงสุลใหญ่ดำเนินโครงการ สถานกงสุลใหญ่ประสบปัญหาอะไรบ้าง ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยหรือไม่ ประการที่สี่ เมื่อสถานกงสุลใหญ่ดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ผลที่ได้จากโครงการบรรลุเป้าประสงค์ที่สถานกงสุลใหญ่ต้องการหรือไม่

ถ้าน้ำหนักของคำตอบสำหรับคำถามสี่ประการข้างต้น คือ ใช่ ก็หมายถึง สถานกงสุลใหญ่ได้มีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วไม่มากก็น้อย

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจะได้อภิปรายทั้ง 4 ประการข้างต้นภายใต้ตัวแบบ CIPP Model ดังนี้

3.1 การประเมินสถานะแวดล้อม

การประเมินในส่วนนี้เพื่อพิจารณาว่าโครงการทั้งสี่ดังกล่าวมีความจำเป็นต้องดำเนินการหรือไม่ โครงการควรมีวัตถุประสงค์อะไร โครงการสะท้อนข้อเท็จจริงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่หรือไม่ เพื่อตอบคำถามดังกล่าว งานศึกษานี้จะได้พิจารณาวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

3.1.1 นโยบายของประเทศว่าด้วยนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

นโยบายนี้ถูกกำหนดในชื่อว่า ‘ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ’ ซึ่งจัดทำขึ้นโดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 เห็นชอบโดยมีวัตถุประสงค์²⁰ (1) เพื่อใช้การพัฒนาการศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และในประเทศ (2) เพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ (3) เพื่อให้มีแนวทางการดำเนินการสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศอย่างสร้างสรรค์เป็นระบบชัดเจน (4) เพื่อให้ให้นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองไทย ลดความแปลกแยก และเป็นผู้แทนประเทศไทยที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาประเทศ และในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จุดแข็งของยุทธศาสตร์นี้ คือ มีความชัดเจนในมาตรการ กรอบใหญ่ของยุทธศาสตร์แบ่งออกเป็น 3 ยุทธศาสตร์ย่อย ได้แก่ ยุทธศาสตร์การดำเนินการก่อนเดินทางไปศึกษาในต่างประเทศ ยุทธศาสตร์การดำเนินการขณะศึกษาในต่างประเทศ และยุทธศาสตร์ภายหลังกลับจากการศึกษาในต่างประเทศ ข้อ 4.2 ซึ่งเป็นข้อย่อยของยุทธศาสตร์นี้ กำหนดมาตรการรองรับไว้ 4 มาตรการ²¹ ดังนี้

“4.2.1 สร้างความรู้สึกร่วมของความเป็นพลเมืองไทย และการเป็นตัวแทนของประเทศไทยที่เป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศ โดยการดูแลของหน่วยงานรัฐทั้งในและต่างประเทศอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง จนเกิดความรู้สึกร่วมกัน ผูกพัน และภูมิใจในมาตุภูมิ

4.2.2 ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ เช่น การสนับสนุนด้านการเงิน ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การดูแลสุขภาพอนามัย กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน และระหว่างนักศึกษากับสถานทูต

²⁰ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ, หน้า 2.

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-4.

และผู้แทนหน่วยงานรัฐในประเทศนั้น ๆ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกและการให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ

4.2.3 การช่วยเหลือในการติดต่อกับทางบ้าน สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ในต่างประเทศ

4.2.4 ส่งเสริมการรวมตัวเป็นชมรมหรือสมาคม เพื่อความสะดวกในการติดต่อกับสถานทูต และทางราชการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ”

ยุทธศาสตร์ย่อยข้อ 4.2 นี้ได้นำเนื้อหาจากคู่มือและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศไว้ในข้อ 4.2.2 และ 4.2.3 ด้วย ทั้ง 4 ประการให้แนวทางแก่หน่วยงานรัฐไทยในต่างประเทศอย่างชัดเจนในการออกแบบโครงการเพื่อตอบรับกับยุทธศาสตร์ดังกล่าว

‘ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ’ เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของกระทรวง กรม ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กระทรวงการต่างประเทศ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรมประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักจุฬาราชมนตรี สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร สำนักงบประมาณ) โดยเฉพาะหน่วยงานที่ต้องมีความสัมพันธ์โดยตรงกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ ในการวางแผนของงบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ ตลอดจนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องที่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในยุทธศาสตร์ดังกล่าว เช่น เปิดโอกาสให้มีการจ้างงานและฝึกงานให้แก่นักศึกษาไทยมุสลิมที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์นี้มีผลต่อนักศึกษาบางประการคือ (1) ในเชิงจิตวิทยา นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศได้รับความมั่นใจว่ารัฐมีความห่วงใยและเอาใจใส่ให้นักศึกษาไทยมุสลิมที่ประสงค์ไปศึกษาในต่างประเทศ (2) แสดงให้เห็นว่ารัฐต้องการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนในการศึกษา และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถกลับมาเพื่อทำประโยชน์ให้กับชุมชนและประเทศชาติต่อไป ด้วยให้ความหวังว่าวุฒิการศึกษาได้รับการรับรองและมีงานทำรองรับ (3) ทำให้ส่วนราชการต่าง ๆ กระตือรือร้นจัดทำยุทธศาสตร์ย่อยและแผนงานรองรับ และคิดหาโครงการเพื่อของบประมาณนำไปสนับสนุนนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ เช่น กระทรวงศึกษาธิการมอบทุนการศึกษาให้แก่ นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ กระทรวงแรงงานเปิดอบรมภาษาอังกฤษเพื่อเป็นทักษะการประกอบอาชีพ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ในข้อ 4.4.1 ได้กำหนดให้มีการจัดทำฐานข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ²²

“4.4.1 ให้มีการจัดทำฐานข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศทั้งหมดอย่างเป็นระบบ ชัดเจน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลหลักในการบริหารจัดการตามยุทธศาสตร์นี้”

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

3.1.2 การกำหนดเป้าประสงค์ของกระทรวงการต่างประเทศเพื่อตอบสนองนโยบายนโยบายของประเทศไทยว่าด้วยนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศตอบรับยุทธศาสตร์ของสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบและงบประมาณรองรับ โดยกำหนดซึ่งงบประมาณว่างงบประมาณแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ข้อสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558–2560

บทบาทการดูแลและสนับสนุนนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศเป็นภารกิจด้านงานกงสุลของกระทรวงการต่างประเทศอยู่แล้ว แต่การมียุทธศาสตร์ของสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรีเฉพาะเจาะจงสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศก็ย่อมจะเป็นการเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของสังคมโลกมุสลิมมากยิ่งขึ้น กระทรวงการต่างประเทศตอบรับ ‘ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ’ ตามยุทธศาสตร์กระทรวงการต่างประเทศและให้กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศเป็นผู้ดูแลงบประมาณและโครงการที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้เป็นการเฉพาะ

ทุกต้นปี กระทรวงการต่างประเทศจะเวียนแจ้งให้สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่นำส่งข้อเสนอโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

กระทรวงการต่างประเทศ โดยกลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศจัดแบ่งกลุ่มประเทศออกเป็น 4 กลุ่ม²³ ได้แก่ กลุ่มประเทศที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ กลุ่มประเทศที่ต้องจับตามอง กลุ่มประเทศที่มีความหวังกังวลน้อย และกลุ่มประเทศที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อไทย แต่ละกลุ่มกระทรวงการต่างประเทศจะกำหนดเป้าหมายโครงการไว้แตกต่างกัน

สำหรับสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี่ กระทรวงการต่างประเทศจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ โดยกำหนดเป้าหมายโครงการไว้ ดังนี้ (1) นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศมีความไว้วางใจ เชื่อใจ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับสถานเอกอัครราชทูตสถานกงสุลใหญ่ และหน่วยงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น (2) จัดทำระบบข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ (3) นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศได้รับการดูแลเอาใจใส่ด้านสวัสดิการและสวัสดิภาพจากสถานเอกอัครราชทูตสถานกงสุลใหญ่อย่างจริงจัง ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการนำคณะแพทย์ตรวจสุขภาพในประเทศที่ประสบปัญหาสาธารณสุข (4) นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศได้รับการสนับสนุนการศึกษา การเปิดโลกทัศน์ และพัฒนาศักยภาพ ชีตความสามารถด้านวิชาชีพ ตลอดจนทักษะภาษาอังกฤษและภาษาอาหรับ (5) นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศาสนาอิสลามที่ถูกต้องและพัฒนามุมมองและทัศนคติของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศไม่ให้ถูกชักจูงโดยแนวคิดสุดโต่ง

²³ กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ, การอนุมัติจัดสรรงบประมาณแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559, หน้า 9; การอนุมัติจัดสรรงบประมาณแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560, หน้า 10–12.

3.1.3 ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาในพื้นที่

ใน พ.ศ. 2558 มีนักศึกษาไทยมุสลิมศึกษาอยู่ในการาจี้ ประมาณ 350 คน ใน พ.ศ. 2559 มีอยู่ประมาณ 300 คน และ ปัจจุบัน ใน พ.ศ. 2560 มีอยู่ประมาณ 200 คน สถาบันสอนศาสนา (Madrassa) ที่นักศึกษาไทยมุสลิมศึกษาอยู่ในเมืองการาจี้ ได้แก่ (1) Jamia Binoria (2) Jamia Ibne Abbas Islamia (3) Jamia Uloom-ul-Islamia (4) Abu Bakr Islamic University (5) Newtown Islamic University (6) Turas-ul-Islam (7) Darul Uloom

3.1.3.1 ความเป็นอยู่ของนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี้

รายงานของสถานกงสุลใหญ่ฯ ของนายกาจณ์ เมฆเกรียงไกร กงสุลสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี้ รายงานว่านักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี้ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาจากครอบครัวที่เคร่งด้านศาสนา มีฐานะยากจน ในเมืองการาจี้มีนักศึกษาอยู่อย่างอัดคัดกินอยู่อย่างประหยัด และล้วนแต่ศึกษาด้านศาสนาอิสลามทั้งสิ้น การเรียนค่อนข้างหนักและใช้เวลาหลายปี (มากที่สุด 8 ปี) นักศึกษาพักอยู่ในสถานที่เรียน ซึ่งมีพื้นที่ค่อนข้างเล็กและพักอยู่ในห้องรวมกันหลายคน ต้องตื่นเช้าและเรียนตลอดวัน คร่ำเคร่งกับการเรียนด้านศาสนา การท่องอ่านคัมภีร์กรูอ่านอยู่จำเจแต่ในห้องเรียน ห้องพัก ไม่ค่อยได้รับอนุญาตให้ออกนอกสถาบัน สถาบันสอนศาสนาเป็นฝ่ายรับภาระค่าใช้จ่าย เช่น ค่าเทอม ค่าอาหาร ที่พัก หลักสูตรการสอนเฉพาะเรื่องศาสนา ไม่เปิดกว้างสอนวิชาความรู้สามัญในด้านอื่น ๆ และเข้มงวดมิให้ดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุ

แผนที่แสดงตำแหน่ง Madrassa ที่มีนักศึกษาไทยมุสลิมศึกษาอยู่

- ตำแหน่งเลข 1 คือ สถาบันสอนศาสนา Jamia Binoria
- ตำแหน่งเลข 2 คือ สถาบันสอนศาสนา Jamia Ibne Abbas Islamia
- ตำแหน่งเลข 3 คือ สถาบันสอนศาสนา Jamia Uloom-ul-Islamia
- ตำแหน่งเลข 4 คือ สถาบันสอนศาสนา Abu Bakr Islamic University
- ตำแหน่งเลข 5 คือ สถาบันสอนศาสนา New town Islamic University
- ตำแหน่งเลข 6 คือ สถาบันสอนศาสนา Turas-ul-Islam
- ตำแหน่งเลข 7 คือ สถาบันสอนศาสนา Darul Uloom
- ตำแหน่งเลข X คือ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี้

3.1.3.2 ความหวังและความมุ่งมั่นของนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจิ

นายบุกอรี เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจิ ได้รวบรวมแบบสอบถามในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 พบว่านักศึกษาไทยมุสลิมในการาจิตอบแบบสอบถามเหมือนกันว่าภายหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว จะนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาด้านศาสนากลับไปสอนศาสนาอิสลามในไทย สำหรับสาเหตุที่นักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจิเลือกเรียนที่ปากีสถานพบว่าเหตุผล 4 ข้อ คือ (1) ได้ศึกษาเนื้อหาอิสลามที่เข้มข้น (2) ได้ศึกษาภาษาอาหรับ (3) ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่คนมุสลิมเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ (4) ค่าครองชีพที่ไม่สูงมาก (ไม่เสียค่าเล่าเรียน)

เหตุผลความสนใจเกี่ยวกับศาสนาที่เข้มข้นนั้นสอดคล้องกับความเห็นของนายอุสมาน ราชกูร์นิยม เลขาธิการวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี²⁴ ที่กล่าวว่าเป้าหมายสูงสุดในชีวิตของชาวมุสลิม ไม่ใช่ ‘การศึกษา’ แต่เป็นการเรียนรู้หลักของศาสนาอิสลาม นายอุสมานให้ความเห็นว่า

“ชาวมุสลิมนั้นเรามีความเชื่อกันนะครับว่า ‘อาชีวะเป็นเรื่องรอง’ แต่เรื่องของคำสอนในศาสนาต้องมาก่อน เด็กของเราจึงไม่จำเป็นที่จะต้องเรียน มีอาชีวะ หน้าที่การงานที่ดี เพราะหลักปรัชญาการศึกษาในอิสลามนั้น ‘ต้องการให้เราเป็นคนดี’ ถ้าเราเรียนสูง แต่ไม่เอาเรื่องของศาสนา ก็ไม่มีความหมาย ไม่ว่าคุณจะมีงานทำที่ดี มีเงินเดือนเป็นแสนก็ไม่มีความหมาย ถ้าเขาไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม แต่ถ้าเขามีหน้าที่การงานที่ดี และเขาอยู่กับศาสนาด้วยนั่นถือว่าสุดยอดแล้ว”

อย่างไรก็ตาม นายมุบิน আহมัด อันซารี²⁵ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นซึ่งทำงานสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจิ กว่า 30 ปี ให้ความเห็นในแง่ปัจจัยทางเศรษฐกิจว่า โดยทั่วไปแล้วนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศมุ่งมั่นที่จะศึกษาคำสอนของพระอัลเลาะห์และคัมภีร์อัลกุรอานในดินแดนต้นกำเนิดศาสนาอย่างภูมิภาคตะวันออกกลางหรือประเทศโลกอาหรับ แต่เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่สูงในประเทศเหล่านั้น หากไม่ได้ทุน ก็จะเลือกมาที่ Madrassa ในปากีสถานเพราะเรียนฟรีและค่าครองชีพไม่สูง ความเห็นของนายมุบิน สอดคล้องกับความเห็นของนายบุกอรี²⁶ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นสถานกงสุลใหญ่ ซึ่งเป็นศิษย์เก่า Madrassa ว่านักศึกษาปักหลักเรียนที่ Madrassa โดยไม่ย้ายไปเรียนสถาบันศึกษาอื่นในเมืองการาจิ เพราะสถาบันศึกษาอื่นต้องเสียค่าใช้จ่าย

3.1.3.3 การมีส่วนร่วมของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศในการกำหนดโครงการ

การมีส่วนร่วมของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศมีส่วนสำคัญในการกำหนดความพร้อมของโครงการ สถานกงสุลใหญ่จัดประชุมกับสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจิทุก 2 เดือน โครงการต่าง ๆ จะมีการนำเสนอเพื่อพิจารณาในที่ประชุมนี้

ที่ผ่านมามาสมคมนักศึกษาไทยในการาจิมิบทบาทเด่นในการสนับสนุนงานสถานกงสุลใหญ่ เช่น (1) เป็นแกนกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมที่ศึกษาใน

²⁴ ผู้จัดการ on-line, ไซซ์ซ่องใจ, [ออนไลน์], 9 เมษายน 2558, แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/campus/ViewNews.aspx?NewsID=9580000041360>.

²⁵ สัมภาษณ์ 4 พฤษภาคม 2560.

²⁶ สัมภาษณ์ 26 พฤษภาคม 2560.

สถาบันสอนศาสนาในการาจี และเมืองอื่น ๆ (2) เป็นตัวแทนในการติดต่อประสานงานกับสถานกงสุลใหญ่ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ (3) ช่วยดูแลนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศด้วยตนเอง (4) ช่วยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นงานส่วนรวม เช่น การจัดงานเลี้ยงฉลองการจบการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศในแต่ละปี และการจัดงานเลี้ยงในโอกาสวันตรุษ Eid-ul-Azha (5) ช่วยประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ (6) ช่วยจัดทำฐานข้อมูลของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ (7) ช่วยให้การดำเนินโครงการของสถานกงสุลใหญ่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (8) ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพิจารณาในการดำเนินโครงการและกิจกรรม

สมาคมมีการเลือกตั้งปีละ 1 ครั้ง โครงสร้างประกอบด้วยนายกสมาคมและกรรมการจำนวน 12 คน วาระการดำรงตำแหน่ง 1 ปี ประธานและผู้แทนสมาคมประชุมกับสถานกงสุลใหญ่ ณ ที่ทำการสถานกงสุลใหญ่โดยมีวาระหรือตามสถานการณ์รอบด้านในขณะนั้น นอกจากนี้ หากมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการร่วมกัน หรือกิจกรรมที่นักศึกษาไทยในต่างประเทศดำเนินการกันเองแต่ละต้องการขอความสนับสนุนจากสถานกงสุลใหญ่

ความร่วมมือที่ผ่านมา เช่น จัดตั้งไลน์กลุ่มนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศกับเจ้าหน้าที่สถานกงสุลใหญ่เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการประสานงาน รวบรวมสำเนาหนังสือเดินทางและบัตรประจำตัวประชาชนให้สถานกงสุลใหญ่จัดทำบัตรประจำตัวนักศึกษา ประสานงานกับสถาบันการศึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของวีซ่าที่พำนักในปากีสถาน รวมทั้งแจ้งกำหนดเดินทางไป-กลับของนักศึกษาให้สถานกงสุลใหญ่ทราบทุกครั้งเพื่อจะได้ให้ความช่วยเหลือกรณีประสบปัญหา

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาคมกับสถานกงสุลใหญ่เป็นไปในลักษณะที่ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ร่วมกัน ถึงแม้ว่าสถานกงสุลใหญ่อยู่ในสถานะเป็นพี่เลี้ยง โอบอ้อม ส่งเสริม อำนวยความสะดวก สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมและค่าเดินทางเข้าร่วมประชุม สนับสนุนเจ้าหน้าที่สถานกงสุลใหญ่ช่วยเหลือกิจกรรมสมาคม สนับสนุนสถานที่ในการประชุมหารือและดำเนินกิจกรรมร่วมกัน แต่ผลที่ได้กลับมามีค่าอย่างมาก การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานกงสุลใหญ่สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือจากสมาคม ด้วยเหตุผลทางการศึกษานักศึกษาไทยมุสลิมมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น ส่วนใหญ่ต้องอาศัยสมาคมเป็นกลไกในการเผยแพร่ข่าวสาร นักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจีที่ร่วมกิจกรรมต่างได้รับข่าวสารจากนายกสมาคม ดังนั้นสมาคมจึงเป็นเหมือนกลไกอีกอันหนึ่งของรัฐ และยังมีศักยภาพอีกมากในการพัฒนาให้สมาคมมีความเข้มแข็งต่อไปในอนาคต

การประเมินปัจจัยสภาวะแวดล้อมของโครงการทั้งสิ้น

1) โครงการสานสามัคคีและส่งเสริมบุคลิกภาพ

เป็นโครงการที่นำนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจีไปทัศนศึกษาและข้างแรม

สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการสานสามัคคีและส่งเสริมบุคลิกภาพ ดังนี้²⁷ (1) ให้นักศึกษาไทยมุสลิมได้มีโอกาสเรียนรู้และสัมผัสบรรยากาศนอกเมืองการาจี เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและคลายเครียด สร้างความสดชื่นกลับไปเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

²⁷ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี, การจัดทำข้อเสนอโครงการแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2559, หน้า 2.

หลังจบกิจกรรม (2) เพื่อสร้างจิตสำนึกและเปิดโอกาสให้นักศึกษาไทยมุสลิมได้ศึกษาการอยู่ร่วมกัน พร้อมปลูกฝังคุณสมบัตินับถือ เช่น การรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เพื่อการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความรับผิดชอบ (3) เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษาไทยมุสลิมและเพิ่มพูนความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (4) นักศึกษาไทยมุสลิมเห็นถึงการที่รัฐเอาใจใส่ดูแลห่วงใยความเป็นอยู่ของนักศึกษา และเกิดทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงานของรัฐ

โครงการนี้สะท้อนเป้าประสงค์จากส่วนกลางในเรื่อง (1) การส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ (2) นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศมีความไว้วางใจ เชื่อใจ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับสถานเอกอัครราชทูตสถานกงสุลใหญ่ และหน่วยงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น (3) นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศได้รับการดูแลเอาใจใส่ด้านสวัสดิการและสวัสดิภาพจากสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่อย่างจริงจัง ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

2) โครงการกีฬาเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

เป็นโครงการที่นำนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี้ไปร่วมแข่งขันกีฬาระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมด้วยกันเอง

สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี้ กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการกีฬาเพื่อสานสัมพันธ์ ดังนี้²⁸ (1) เพื่อเพิ่มพูนความสมัครสมานสามัคคีในหมู่นักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี้และเขตอาณา (2) เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี ความรู้สึกอบอุ่นและความเชื่อมั่นแก่นักศึกษาไทยมุสลิมที่มีต่อหน่วยงานของรัฐ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ทำให้นักศึกษาไทยมุสลิมรู้สึกว่าการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างไร (3) ปลูกฝังนิสัยรักการออกกำลังกายและส่งเสริมให้นักศึกษาไทยมุสลิมมีสุขภาพแข็งแรงและสุขภาพจิตดี

โครงการนี้สะท้อนเป้าประสงค์จากส่วนกลางในเรื่อง (1) การส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ (2) นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศมีความไว้วางใจ เชื่อใจ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับสถานเอกอัครราชทูตสถานกงสุลใหญ่ และหน่วยงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น (3) นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศได้รับการดูแลเอาใจใส่ด้านสวัสดิการและสวัสดิภาพจากสถานเอกอัครราชทูตสถานกงสุลใหญ่อย่างจริงจัง ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

3) โครงการพบปะสังสรรค์วันตรุษอิสลาม

เป็นโครงการที่ให้นักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี้ได้พบปะแลกเปลี่ยนความเห็นและร่วมเลี้ยงฉลองเทศกาล

สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี้ กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการพบปะสังสรรค์วันตรุษอิสลาม ดังนี้²⁹ (1) เพื่อเป็นโอกาสให้สถานกงสุลใหญ่สร้างปฏิสัมพันธ์และความใกล้ชิดกับนักศึกษาไทยมุสลิม โดยการจัดงานฉลองร่วมกับนักศึกษาไทยมุสลิม (2) ให้นักศึกษาไทยมุสลิมทราบว่าหน่วยงานรัฐให้การดูแลเอาใจใส่ไม่ทอดทิ้งนักศึกษาไทยมุสลิม สร้างทัศนคติที่ดี ความรู้สึกที่อบอุ่นและความเชื่อมั่นแก่นักศึกษาไทยมุสลิมต่อหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ (3) เพื่อให้นักศึกษาไทย

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

มุสลิมจากสถาบันต่าง ๆ ได้มาพบปะทำกิจกรรมร่วมกัน เพิ่มพูนความสมัครสมานสามัคคีในหมู่ นักศึกษาในเมือง การากี

โครงการนี้สะท้อนเป้าประสงค์จากส่วนกลางในเรื่อง (1) ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ อย่างสร้างสรรค์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ (2) นักศึกษา ไทยมุสลิมในต่างประเทศมีความไว้วางใจ เชื่อใจ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับสถานเอกอัครราชทูตสถาน กงสุลใหญ่ และหน่วยงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น

4) โครงการสนับสนุนกิจกรรมสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการากี

เป็นโครงการให้เงินสนับสนุนกิจกรรมที่นักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการากีจัดขึ้น

สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการากี กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการสนับสนุน กิจกรรมของสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการากี ดังนี้³⁰ (1) เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของสมาคม นักศึกษาไทยมุสลิมในการากี เพื่อให้เป็นแกนกลางในการประสานกับนักศึกษาไทยมุสลิมจากสถาบัน ต่าง ๆ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนักศึกษาไทยมุสลิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) สมาคมนักศึกษา ไทยมุสลิมในเมืองการากีสามารถช่วยเหลือสถานกงสุลใหญ่ในการจัดทำฐานข้อมูลของนักศึกษาไทย มุสลิมในเมืองการากี ซึ่งกำลังศึกษาและภายหลังสำเร็จการศึกษาในปารีสสถาน (3) เพื่อช่วยในการ ประสานงานระหว่างคณะกรรมการสมาคม นักศึกษา กับสถานกงสุลใหญ่ ในการปรึกษาหารือ การจัดทำโครงการและการดำเนินโครงการเกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมอย่างมีประสิทธิภาพ (4) เพื่อ ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของนักศึกษาไทยมุสลิมในการเดินทางมาประชุมกับสถานกงสุลใหญ่ ทำให้ สถานกงสุลใหญ่มีความใกล้ชิดกับนักศึกษา มีการติดต่อหารือกับกรรมการสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิม อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากกรรมการสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมสามารถเดินทางมาประชุมได้บ่อยขึ้น โดยไม่มีภาระเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาประชุมที่สถานกงสุลใหญ่ (5) นักศึกษาไทยมุสลิมมี ทัศนคติที่ดีต่อสถานกงสุลใหญ่และรัฐบาลที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิม แม้จะเป็นเงินจำนวนไม่มาก แต่ก็ทำให้นักศึกษาไทยมุสลิมมีความรู้สึกที่ดีและเห็นว่าหน่วยงานของรัฐ ให้ความสนใจเอาใจใส่สนับสนุนนักศึกษาไทยมุสลิมเป็นอย่างดี

โครงการนี้สะท้อนเป้าประสงค์จากส่วนกลางในเรื่อง (1) ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ อย่างสร้างสรรค์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ (2) นักศึกษา ไทยมุสลิมในต่างประเทศมีความไว้วางใจ เชื่อใจ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับสถานเอกอัครราชทูตสถาน กงสุลใหญ่ และหน่วยงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น (3) นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศได้รับการดูแลเอา ใจใส่ด้านสวัสดิการและสวัสดิภาพจากสถานเอกอัครราชทูตสถานกงสุลใหญ่อย่างจริงจัง ต่อเนื่องและ เป็นรูปธรรม (4) ส่งเสริมการรวมตัวเป็นชมรมหรือสมาคม เพื่อความสะดวกในการติดต่อกับสถานทูต และทางราชการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ (5) ให้มีการจัดทำฐานข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมที่ศึกษา อยู่ในต่างประเทศทั้งหมดอย่างเป็นระบบ ชัดเจน

³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9-10.

โครงการเพื่อนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี้ กับการตอบสนอง
เป้าประสงค์จากส่วนกลาง

ที่มาของ เป้าประสงค์	เป้าประสงค์	โครงการของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี้			
		โครงการ สานสามัคคี และส่งเสริม บุคลิกภาพ	โครงการกีฬา เพื่อสานสัมพันธ์ ระหว่างนักศึกษา ไทยมุสลิมใน ต่างประเทศ	โครงการ พบปะ สังสรรค์ วันตรุษ อิสลาม	โครงการสนับสนุน กิจกรรมของ สมาคมนักศึกษา ไทยมุสลิมใน เมืองการาจี้
เป้าประสงค์ จากสำนักงาน สภาความ มั่นคงแห่งชาติ	ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์อย่าง สร้างสรรค์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐกับนักศึกษาไทยมุสลิมใน ต่างประเทศ	✓	✓	✓	✓
	ส่งเสริมการรวมตัวเป็นชมรมหรือ สมาคม เพื่อความสะดวกในการติดต่อ กับสถานเอกอัครราชทูตและสถาน กงสุลใหญ่และทางราชการในการ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ				✓
	ให้มีการจัดทำฐานข้อมูลนักศึกษาไทย มุสลิมที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศ ทั้งหมดอย่างเป็นระบบ ชัดเจน เพื่อ ใช้เป็นฐานข้อมูลหลักในการบริหาร จัดการตามยุทธศาสตร์นี้				✓
เป้าประสงค์ จากกระทรวง การต่างประเทศ	นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศมี ความไว้วางใจเชื่อถือตลอดจนมี ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับสถาน เอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ และหน่วยงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น	✓	✓	✓	✓
	จัดทำระบบข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิม ในต่างประเทศ				✓
	นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ ได้รับการเอาใจใส่ด้านสวัสดิการและ สวัสดิภาพจากสถานเอกอัครราชทูต และสถานกงสุลใหญ่อย่างจริงจัง ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะ การนำคณะแพทย์ตรวจสุขภาพใน ประเทศที่ประสบปัญหาสาธารณสุข	✓	✓		✓
	นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ ได้รับการสนับสนุนการศึกษา การเปิด โลกทัศน์ และพัฒนาศักยภาพ ชีต ความสามารถด้านวิชาชีพ ตลอดจน ทักษะภาษาอังกฤษและภาษาอาหรับ				

ที่มาของ เป้าประสงค์	เป้าประสงค์	โครงการของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี			
		โครงการ สานสามัคคี และส่งเสริม บุคลิกภาพ	โครงการกีฬา เพื่อสานสัมพันธ์ ระหว่างนักศึกษา ไทยมุสลิมใน ต่างประเทศ	โครงการ พบปะ สังสรรค์ วันตรุษ อิสลาม	โครงการสนับสนุน กิจกรรมของ สมาคมนักศึกษา ไทยมุสลิมใน เมืองการาจี
	นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศาสนาอิสลามที่ถูกต้องและพัฒนามุมมองและทัศนคติของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศไม่ให้ถูกชักจูงโดยแนวคิดสุดโต่ง				

จากการพิจารณาภาวะแวดล้อมพบว่า ประเด็นที่เป็นจุดแข็งคือ (1) นโยบายของชาติว่าด้วยนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ ซึ่งมีความชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบโครงการและมีส่วนช่วยอย่างมากในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ (2) การดำเนินการของกระทรวงการต่างประเทศเพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว ซึ่งมีการกำหนดหน่วยงานและแผนงบประมาณเพื่อรองรับนโยบายของรัฐ (3) ทุกโครงการที่เสนอให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณางบประมาณ เป็นโครงการที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของนักศึกษา พร้อมกับผ่านการปรึกษาหารือและรับฟังข้อเสนอแนะจากสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี

อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่เป็นจุดอ่อนคือ โครงการทั้ง 4 ของสถานกงสุลใหญ่ยังไม่ครอบคลุมเป้าประสงค์ที่กระทรวงการต่างประเทศระบุไว้ทั้งหมด

3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า

การประเมินในส่วนนี้เป็นขั้นตอนการวางแผนโครงการ เพื่อพิจารณาปัจจัยหรือทรัพยากรที่ต้องใช้ในโครงการว่าต้องการอะไรบ้างที่จะทำให้โครงการสำเร็จตามที่กำหนดในวัตถุประสงค์ ทรัพยากรต่าง ๆ มีความพร้อมรองรับโครงการหรือไม่ งานศึกษานี้จะได้พิจารณาวิเคราะห์ (1) งบประมาณที่ได้รับจากส่วนกลาง ขั้นตอนการพิจารณางบประมาณ (2) บุคลากร (3) สถานที่ (4) การทำความเข้าใจกับสถาบันสอนศาสนา

1) โครงการสานสามัคคีและส่งเสริมบุคลิกภาพ

เป็นโครงการที่นำนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจีไปทัศนศึกษาและข้างแรม

ปีงบประมาณ (พ.ศ.)	งบประมาณที่ขอรับ (บาท)	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ (บาท)	สัดส่วนที่ปรับลด (ร้อยละ)
2559	210,000	210,000	0
2560	330,000	217,000	34.24

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สถานกงสุลใหญ่ถูกตัดงบประมาณร้อยละ 34.24 จึงส่งผลให้มีการปรับลดกิจกรรมในโครงการ และเจรจาต่อรองปรับลดต้นทุนเรื่องสถานที่จัดงานและที่พัก

โดยที่เป็นกิจกรรมที่อยู่นอกตัวเมือง จึงต้องใช้บุคลากรมากกว่าโครงการอื่น และต้องประสานสถานศึกษาเพื่อชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการและขออนุญาตนำนักศึกษาร่วมกิจกรรม

2) โครงการกีฬาเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

เป็นโครงการที่นำนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี้ไปร่วมแข่งขันกีฬาระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมด้วยกันเอง

ปีงบประมาณ (พ.ศ.)	งบประมาณที่ขอรับ (บาท)	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ (บาท)	สัดส่วนที่ปรับลด (ร้อยละ)
2559	130,000	130,000	0
2560	160,000	130,000	18.75

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สถานกงสุลใหญ่ถูกตัดงบประมาณร้อยละ 18.75 จึงส่งผลให้สถานกงสุลใหญ่ต้องปรับลดต้นทุนในการบริหารโครงการ และกำหนดแผนลดรางวัลสำหรับผู้ชนะการแข่งขันลง

โดยที่เป็นกิจกรรมที่อยู่ในตัวเมือง ใช้สถานที่ที่เคยจัดงานมาก่อน จึงมีความสะดวกในการกำหนดแผนงานจัดกิจกรรม ใช้บุคลากรเท่าที่จำเป็น และสามารถระดมนักศึกษาเข้ามาร่วมได้มาก จากความช่วยเหลือของสมาคมนักศึกษาไทยในเมืองการาจี้

3) โครงการพบปะสังสรรค์วันตรุษอิสลาม

เป็นโครงการที่ให้นักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี้ได้พบปะแลกเปลี่ยนความเห็นและร่วมเลี้ยงฉลองเทศกาล

ปีงบประมาณ (พ.ศ.)	งบประมาณที่ขอรับ (บาท)	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ (บาท)	สัดส่วนที่ปรับลด (ร้อยละ)
2559	120,000	100,000	16.67
2560	160,000	100,000	37.50

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และ พ.ศ. 2560 สถานกงสุลใหญ่ถูกตัดงบประมาณร้อยละ 16.67 และ 37.50 โดยลำดับ จึงส่งผลให้สถานกงสุลใหญ่ต้องปรับลดต้นทุนในการบริหารโครงการ และกำหนดแผนลดของขนาดงานและจำนวนอาหารลง

โดยที่เป็นกิจกรรมที่อยู่ในตัวเมือง ใช้สถานที่ที่เคยจัดงานมาก่อน จึงมีความสะดวกในการกำหนดแผนงานจัดกิจกรรม ใช้บุคลากรเท่าที่จำเป็น และขอความร่วมมือสมาคมนักศึกษาไทยในเมืองการาจี้ ในการเผยแพร่ข้อมูลการจัดงาน

4) โครงการสนับสนุนกิจกรรมสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจ

เป็นโครงการให้เงินสนับสนุนกิจกรรมที่นักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจจัดขึ้น

ปีงบประมาณ (พ.ศ.)	งบประมาณที่ขอรับ (บาท)	งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ (บาท)	สัดส่วนที่ปรับลด (ร้อยละ)
2559	100,000	100,000	0
2560	200,000	100,000	50

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สถานกงสุลใหญ่ถูกตัดงบประมาณในโครงการนี้ถึงร้อยละ 50 การสนับสนุนบทบาทและการจัดตั้งสมาคมเป็นเป้าประสงค์หนึ่งที่ปรากฏในยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศของสำนักงานสมาคมมั่นคงแห่งชาติ แต่โครงการนี้กลับถูกตัดงบประมาณมากที่สุด

จากการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งสี่โครงการ พบว่า

3.2.1 งบประมาณและขั้นตอนการพิจารณาของกระทรวงการต่างประเทศ

3.2.1.1 งบประมาณดำเนินโครงการเพื่อนักศึกษาไทยมุสลิมของสถานกงสุลใหญ่
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 สถานกงสุลใหญ่ได้รับการจัดสรร 540,000 บาท (ขอไว้ 560,000 บาท ถูกตัดร้อยละ 3.6)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สถานกงสุลใหญ่ได้รับการจัดสรร 547,000 บาท (ขอไว้ 850,000 บาท ถูกตัดร้อยละ 35)

เป็นที่น่าสังเกตว่า การที่สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจ ถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษตามที่กล่าวไว้แล้วใน 3.1.2 โครงการที่เสนอโดยสถานกงสุลใหญ่จึงน่าจะได้รับความสำคัญและได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเต็มที่ แต่กลับถูกตัดงบประมาณจากที่ขอไว้ถึงร้อยละ 35 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาให้งบประมาณตามงบที่สถานกงสุลใหญ่ได้รับและใช้จ่ายไปในปีที่ผ่านมา

3.2.1.2 งบประมาณที่ถูกตัดมีผลให้สถานกงสุลใหญ่ต้องปรับแผนการจัดโครงการ แต่จากรายงานผลการประเมินโครงการของสถานกงสุลใหญ่ไม่พบว่า สถานกงสุลใหญ่รายงานถึงปัญหาที่ได้รับจากงบประมาณที่ถูกตัด

การบริหารงบประมาณในส่วนนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศนี้อาจจัดได้ว่ามีลักษณะจากล่างขึ้นบน กล่าวคือ กระทรวงการต่างประเทศเพียงกำหนดกรอบกว้าง ๆ เป็นแนวทางการเสนอโครงการ จากนั้นให้หน่วยงานของกระทรวงการต่างประเทศในต่างประเทศเสนอโครงการเข้ามา เพื่อให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาจัดสรรงบประมาณ

กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศทำหน้าที่ดูแลโครงการทั้งหมดที่หน่วยงานของกระทรวงการต่างประเทศในต่างประเทศส่งเข้ามา โดยที่โครงการมีเป็นจำนวนมากกว่า 50 โครงการ ต่อปี กระทรวงการต่างประเทศจึงจัดโครงการเป็นหมวดหมู่ โดยแยกเป็นประเภท ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และ พ.ศ. 2560 กระทรวงการต่างประเทศจัดแบ่งโครงการต่าง ๆ เป็น 7 ประเภท ดังนี้ (1) การส่งเสริมสวัสดิการ (2) การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม (3) การพัฒนา

ศักยภาพ (4) กิจกรรมกีฬา (5) การส่งเสริมการศึกษา (6) การสนับสนุนกิจกรรมสมาคม (7) โครงการที่ตอบสนองหลายวัตถุประสงค์และประเภทอื่น ๆ

การแบ่งประเภทโครงการตามที่กล่าวมานี้ หากพิจารณาโดยผิวเผินแล้วน่าจะเป็นประโยชน์เพราะจะช่วยให้กระทรวงการต่างประเทศสามารถกำหนดทิศทางและความสนใจว่าควรมุ่งเน้นไปที่โครงการประเภทใดเป็นพิเศษ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่การแบ่งประเภทหรือจัดหมวดหมู่เกิดความสับสน กล่าวคือ การจัดหมวดหมู่หรือประเภทที่ถูกต้องควรจะต้องจัดอยู่บนหลักการพื้นฐานเดียวกัน เช่น จัดประเภทตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จัดประเภทตามวิธีการหรือกิจกรรม แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือมีการจัดประเภทตามวัตถุประสงค์และวิธีการปนเปกัน เช่น ประเภทกิจกรรมกีฬา ซึ่งเป็นวิธีการไม่ใช่วัตถุประสงค์ แต่กลับถูกจัดเป็นประเภทหนึ่งปนไปกับข้ออื่น ๆ ที่แบ่งตามวัตถุประสงค์

นอกจากนี้ ยังประสบปัญหาว่าโครงการที่มีหลายวัตถุประสงค์อยู่ในโครงการเดียวกัน กระทรวงการต่างประเทศจัดรวมอยู่ในประเภทโครงการที่ตอบสนองหลายวัตถุประสงค์และประเภทอื่น ๆ ซึ่งโดยหลักการแล้ว ทุกโครงการทุกกิจกรรมควรได้รับการจัดหมวดหมู่ทั้งหมด เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์และวางแผนต่อไป งบประมาณถึงร้อยละ 30 จัดอยู่ในประเภทนี้

ความสับสน ไม่ชัดเจนและขาดมาตรฐานตามที่กล่าวมานี้ ทำให้กระทรวงการต่างประเทศประสบความยากลำบากในการจัดการระบบข้อมูลโครงการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และเมื่อไม่เป็นระบบแล้ว สถานกงสุลใหญ่จึงไม่สามารถนำผลการประเมินภาพรวมทุกโครงการทั่วโลกมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

3.2.2 บุคลากรของสถานกงสุลใหญ่

บุคลากรท้องถิ่นหลักที่ช่วยงานโครงการมี 2 คน คนหนึ่งมีความเชี่ยวชาญในพื้นที่และการประสานงาน และอีกคนหนึ่งเข้าใจวิถีชีวิตการศึกษาของนักศึกษาเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นรุ่นพี่ของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากหนึ่งในสถาบันสอนศาสนาที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ คนที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่และการประสานงานขณะนี้อายุกว่า 60 ปีแล้ว และสถานกงสุลใหญ่ยังหาบุคลากรทดแทนไม่ได้

บุคลากรของสถานกงสุลใหญ่แต่เพียงอย่างเดียวไม่สามารถดำเนินโครงการไปได้เรียบร้อย ต้องอาศัยสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมเมืองการาจี่เป็นกลไกสำคัญในการรวบรวมนักศึกษาให้เข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุดเท่าที่สามารถทำได้

3.2.3 สถานที่ในการดำเนินโครงการ

โครงการสานสัมพันธ์และส่งเสริมบุคลิกภาพ โครงการกีฬาเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ และโครงการพบปะสังสรรค์วันตรุษอิสลามต้องอาศัยพื้นที่เพื่อรองรับนักศึกษาไทยมุสลิมในการาจีทั้งหมด พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่ปลอดภัย มีการรักษาความปลอดภัยทั่วถึง และไม่ห่างไกลจากเมืองการาจี่มากนัก

3.2.4 การทำความเข้าใจกับสถาบันสอนศาสนา

เนื่องจากการดำเนินโครงการ สถานกงสุลใหญ่ต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันสอนศาสนาอนุญาตให้นักศึกษาออกจากพื้นที่การศึกษา อนุญาตให้นักศึกษาลาเรียน เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมของสถานกงสุลใหญ่ สถานกงสุลใหญ่จะเปิดโอกาสให้อาจารย์และบุคลากรของสถาบันสอน

ศาสนาเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ซึ่งจะเป็นการลดความหวาดระแวงจากสถาบันสอนศาสนา และเป็นโอกาสอันดีที่สถานกงสุลใหญ่สามารถทำความรู้จักอาจารย์และบุคลากรของสถาบันสอนศาสนา

3.3 การประเมินกระบวนการ

การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินกระบวนการระหว่างการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาว่าในระหว่างที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้น มีจุดแข็งจุดอ่อนประการใด กิจกรรมใดทำได้ กิจกรรมใดทำไม่ได้ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และเป็นไปตามแผนที่ตั้งใจไว้หรือไม่ แต่ละโครงการมีกระบวนการดังนี้

1) โครงการสานสามัคคีและส่งเสริมบุคลิกภาพ

สถานกงสุลใหญ่ร่วมกับสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจิดำเนินโครงการนี้โดยจัดขึ้นในเดือนกันยายน พ.ศ. 2559 ณ Dreamworld Resort, Hotel & Golf Course เมืองการาจี มีนักศึกษาเข้าร่วม 210 คน พร้อมอาจารย์และบุคลากรของสถาบันสอนศาสนาอีก 6 คน สถานกงสุลใหญ่จัดเช่ารถโดยสารเพื่อนำนักศึกษาไทยมุสลิมไปยังสถานที่จัดทำกิจกรรมเป็นเวลา 1 คืน 2 วัน สถานกงสุลใหญ่จัดเจ้าหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง จัดกิจกรรมการละเล่นต่าง ๆ โดยเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วม และรู้จักกันระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองและนักศึกษากับเจ้าหน้าที่สถานกงสุลใหญ่ พร้อมนี้ สถานกงสุลใหญ่ได้จัดอาหารและของรางวัลให้นักศึกษาตลอดงาน

2) โครงการกีฬาเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

สถานกงสุลใหญ่ร่วมกับสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจิดำเนินโครงการนี้โดยจัดขึ้นตลอด 1 วัน ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 ณ สนามฟุตบอล Zamzama United Football Club เมืองการาจี มีนักศึกษาไทยมุสลิมเข้าร่วมเกือบ 300 คน นักศึกษาไทยมุสลิมจัดแบ่งทีมร่วมแข่งขันฟุตบอล 12 ทีม นักศึกษาไทยมุสลิมส่วนหนึ่งเป็นฝ่ายกองเชียร์ ดูแลความเรียบร้อย จัดเตรียมอาหารกลางวันและอาหารเย็น ทั้งนี้ มีอาจารย์และบุคลากรของสถาบันสอนศาสนาร่วมงานด้วย 3 คน สถานกงสุลใหญ่จัดเช่ารถโดยสารเพื่อนำนักศึกษาไทยมุสลิมไปยังสถานที่จัดทำกิจกรรม ภายหลังเสร็จสิ้นงานสถานกงสุลใหญ่ได้มอบรางวัลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและทีมผู้ชนะ

3) โครงการพบปะสังสรรค์วันตรุษอิสลาม

สถานกงสุลใหญ่ร่วมกับสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจิดำเนินโครงการนี้ โดยจัดขึ้นตลอด 1 วัน ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559 ภายหลังจากเทศกาลถือศีลอด ณ สนามฟุตบอล Zamzama United Football Club เมืองการาจี มีนักศึกษาไทยมุสลิมเข้าร่วม 160 คน และเพื่อนนักศึกษามุสลิมจากกัมพูชา อินโดนีเซีย ตุรกี และปากีสถาน รวม 20 คน สถานกงสุลใหญ่จัดเช่ารถโดยสารเพื่อนำนักศึกษาไทยมุสลิมไปยังสถานที่จัดทำกิจกรรม และจัดเจ้าหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงจัดกิจกรรมการละเล่นต่าง ๆ พร้อมอาหาร

4) โครงการสนับสนุนกิจกรรมสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี

สถานกงสุลใหญ่จัดประชุมร่วมกับสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจีรวม 6 ครั้ง ใน พ.ศ. 2559 โดยได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายกรรมการสมาคมในการเดินทางเข้าร่วมประชุมกับสถานกงสุลใหญ่เพื่อปรึกษาหารือสภาพความเป็นอยู่ทั่วไปและการดำเนินโครงการต่าง ๆ ทั้งนี้

โครงการบางส่วนเป็นกิจกรรมที่สมาคมจัดขึ้นเอง เช่น งานเลี้ยงขอบคุณอาจารย์ในวันสำเร็จการศึกษา งานสังสรรค์สำเร็จการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมและงานฉลองเทศกาลวันตรุษ Eid-ul-Azha

จากการประเมินกระบวนการทั้ง 4 โครงการ พบว่า

3.3.1 ในภาพรวมสถานกงสุลใหญ่สามารถดำเนินโครงการทั้ง 4 ได้ด้วยความเรียบร้อย เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

3.3.2 สมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี้มีความสำคัญอย่างมากที่จะทำให้โครงการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเรียบร้อย สมาคมมีส่วนช่วยในการเผยแพร่ข่าวสารการจัดโครงการไปยังนักศึกษาไทยมุสลิมต่าง ๆ และช่วยในการจัดคนที่ช่วยบริหารโครงการ จุดแข็งของโครงการคือการได้รับความร่วมมือด้วยดีจากสมาคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการให้ความสำคัญกับสมาคม และการสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาคมเป็นประเด็นที่ควรให้ความสนใจและให้การสนับสนุนอันจะเป็นการแบ่งเบาภาระของสถานกงสุลใหญ่

3.3.3 งบประมาณที่มีจำกัดจึงทำให้กิจกรรมมีขนาดเล็ก เช่น โครงการสานสามัคคีและส่งเสริมบุคลิกภาพ ซึ่งจัดเพียง 1 คืน ทำให้โอกาสที่จะสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยเป็นไปได้น้อย

3.3.4 การจัดโครงการกีฬาเพื่อสานสัมพันธ์ ซึ่งมีถึง 12 ทีมให้เสร็จใน 1 วันทำให้กิจกรรมเสร็จสิ้นล่าช้า นักศึกษาต้องเดินทางกลับบ้านในช่วงเวลามืดค่ำ

3.3.5 ช่วงเวลาที่เหมาะสมมีส่วนในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา เช่น โครงการพบปะสังสรรค์วันตรุษอิสลามมีนักศึกษาไทยมุสลิมร่วม 160 คน ซึ่งน้อยกว่าโครงการอื่น เนื่องจากจัดในช่วงที่นักศึกษาหลายคนกลับไทย

3.3.6 รายงานการประเมินของสถานกงสุลใหญ่ พ.ศ. 2559 พบว่า มีการรายงานปัญหาเรื่องเดียวคือเรื่องที่กิจกรรมเสร็จสิ้นล่าช้า นักศึกษาต้องเดินทางกลับบ้านในช่วงเวลามืดค่ำ เนื่องจากต้องรีบดำเนินโครงการให้เสร็จสิ้นภายใน 1 วัน

3.4 การประเมินผลผลิต

การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินหลังจากโครงการสิ้นสุดแล้ว เพื่อพิจารณาว่าผลที่เกิดขึ้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่สถานกงสุลใหญ่ตั้งไว้หรือไม่ และผลกระทบอื่นที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากที่กำหนดในโครงการมีประการใดบ้าง แต่ละโครงการมีผลผลิต ดังนี้

1) โครงการสานสามัคคีและส่งเสริมบุคลิกภาพ

มีนักศึกษาไทยมุสลิมเข้าร่วม 210 คน โครงการตอบสนองวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้

(1) ให้นักศึกษาไทยมุสลิมได้เรียนรู้ สัมผัสบรรยากาศนอกเมือง เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และคลายเครียด (2) เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษาไทยมุสลิม (3) สร้างความใกล้ชิดและเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมกับเจ้าหน้าที่รัฐและให้นักศึกษาไทยมุสลิมมีทัศนคติที่ดีต่อรัฐ

นอกจากนี้ โครงการนี้เป็นประโยชน์ให้นักศึกษาไทยมุสลิมเพิ่มทักษะการปรับตัวและการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของนักศึกษาไทยมุสลิม

ผลกระทบคืออาจารย์และบุคลากรของสถาบันสอนศาสนาเข้าร่วมโครงการด้วย 6 คน ซึ่งนับเป็นโอกาสอันดีที่สถานกงสุลใหญ่ได้ทำความรู้จัก สร้างความใกล้ชิด ไว้เนื้อเชื่อใจและลดความ

หาวดระแวงที่สถาบันสอนศาสนามีต่อกิจกรรมของสถานกงสุลใหญ่ อีกทั้งทำให้อาจารย์กับนักศึกษาไทยมุสลิมรู้จักกันมากขึ้น

2) โครงการกีฬาเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

มีนักศึกษาไทยมุสลิมเข้าร่วม 300 คน โครงการตอบสนองวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ปลุกฝังนิสัยรักการออกกำลังกายและส่งเสริมให้นักศึกษาไทยมุสลิมมีสุขภาพแข็งแรง
- (2) เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษาไทยมุสลิม (3) สร้างความใกล้ชิดและเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมกับเจ้าหน้าที่รัฐ และให้นักศึกษาไทยมุสลิมมีทัศนคติที่ดีต่อรัฐ

3) โครงการพบปะสังสรรค์วันตรุษอิสลาม

มีนักศึกษาไทยมุสลิมเข้าร่วม 160 คน โครงการตอบสนองวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้

- (1) เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษาไทยมุสลิม (2) สร้างความใกล้ชิดและเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมกับเจ้าหน้าที่รัฐและให้นักศึกษาไทยมุสลิมมีทัศนคติที่ดีต่อรัฐ

ผลกระทบคือเพื่อนนักศึกษามุสลิมจากกัมพูชา อินโดนีเซีย ตุรกี และปากีสถาน รวม 20 คน เข้าร่วมโครงการ

4) โครงการสนับสนุนกิจกรรมสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี

สถานกงสุลใหญ่จัดประชุมร่วมกับสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจีรวม 6 ครั้ง ใน พ.ศ. 2559 โครงการตอบสนองวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้ (1) สนับสนุนกิจกรรมของสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี ให้เป็นแกนกลางในการประสานกับนักศึกษาไทยมุสลิม สถาบันต่าง ๆ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนักศึกษาไทยมุสลิม (2) ให้สมาคมช่วยเหลือสถานกงสุลใหญ่ในการจัดทำฐานข้อมูลของนักศึกษาไทยมุสลิมที่กำลังศึกษาและภายหลังสำเร็จการศึกษา (3) ช่วยสร้างความใกล้ชิดกับนักศึกษาไทยมุสลิม ให้นักศึกษาไทยมุสลิมมีทัศนคติที่ดีต่อสถานกงสุลใหญ่

จากการประเมินผลผลิตทั้ง 4 โครงการ พบว่า

3.4.1 โครงการทั้งสี่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นอย่างดี และได้รับการตอบรับด้วยดีจากนักศึกษาไทยมุสลิมที่เข้าร่วมโครงการ นักศึกษาไทยมุสลิมต่างต้องการให้จัดโครงการเช่นนี้ทุกปี

3.4.2 ทุกโครงการเป็นประโยชน์ในการจัดทำฐานข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิม อย่างไรก็ตามยังต้องมีการพัฒนาข้อมูลต่อไปเพื่อให้มีการเชื่อมต่อกับข้อมูลการทำกิจกรรมอื่นของนักศึกษาไทยมุสลิมที่สถานกงสุลใหญ่ เช่น การมาทำหนังสือเดินทาง การติดต่อด้านนิติกรณ์ และให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานความมั่นคงของไทย

3.4.3 ผลกระทบอื่นที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากที่กำหนดในโครงการนับว่ามีประโยชน์ในการปฏิบัติงานของสถานกงสุลใหญ่มาก เช่น

1) การทำความรู้จักกับอาจารย์สถาบันสอนศาสนา ทำให้สถานกงสุลใหญ่กับสถาบันสอนศาสนามีความสัมพันธ์ที่ดี ลดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน และสร้างสัมพันธ์เพื่อการประสานงานในอนาคต

2) นักศึกษามุสลิมต่างชาติให้ความสนใจกิจกรรมโครงการของสถานกงสุลใหญ่ และได้ติดตามเพื่อนนักศึกษาไทยมุสลิมเข้าร่วมกิจกรรมด้วย การแลกเปลี่ยนข้อมูลชีวิตความเป็นอยู่ในปากีสถานของนักศึกษามุสลิมประเทศอื่น โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้านนับว่าเป็นประโยชน์กับ

สถานกงสุลใหญ่และนักศึกษาไทยมุสลิม ซึ่งใช้โอกาสนี้เป็นเวทีการปรึกษาหารือข้อค้ำข้องใจและหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

งานศึกษาเรื่องการประเมินโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการของสถานกงสุลใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาไทยมุสลิมในพื้นที่ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 4 โครงการ ได้แก่ โครงการสานสามัคคีและเสริมบุคลิกภาพ โครงการกีฬาเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ โครงการพบปะสังสรรค์วันตรุษอิสลาม และโครงการสนับสนุนกิจกรรมสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมเมืองการาจี โครงการทั้งสี่ดำเนินการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศจัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อสนองต่อแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบ โดยนำกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์จากยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติมาพัฒนา กำหนดรายละเอียดให้สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ในต่างประเทศที่มีนักศึกษาไทยมุสลิมอยู่ในพื้นที่นำเสนอโครงการเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ดังกล่าว

งานศึกษานี้ใช้ตัวแบบ CIPP Model ประเมินโครงการทั้งสี่ของสถานกงสุลใหญ่ฯ ใน 4 ขั้นตอน (ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต) และพบจุดแข็งและจุดอ่อนในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 นโยบายของชาติว่าด้วยนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศมีจุดแข็งคือความชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบโครงการและมีส่วนช่วยอย่างมากในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ส่วนการดำเนินการของกระทรวงการต่างประเทศเพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว นั้น พบว่ามีจุดแข็งเรื่องการกำหนดหน่วยงานและแผนงบประมาณเพื่อรองรับนโยบายของรัฐ แต่มีจุดอ่อนคือโครงการสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี ยังไม่ครอบคลุมเป้าประสงค์ที่กระทรวงการต่างประเทศระบุไว้ทั้งหมด สำหรับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาไทยมุสลิมในพื้นที่ งานศึกษานี้พบว่าโครงการทั้งสี่มีจุดแข็งอยู่ที่การกำหนดวัตถุประสงค์ที่สะท้อนและตอบสนองความต้องการของนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี ซึ่งอยู่ในวัยเยาวชนที่ต้องตรากตรำคร่ำเคร่งกับการศึกษา

ขั้นที่ 2 ด้านงบประมาณพบว่าจุดแข็งคือส่วนกลางมีหน่วยงานและงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการชัดเจนและให้ความสำคัญกับประเทศที่สถานกงสุลใหญ่ตั้งอยู่ แต่จุดอ่อน คือถึงแม้ว่าสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี ถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ แต่โครงการที่เสนอโดยสถานกงสุลใหญ่กลับถูกตัดงบประมาณจากที่ขอไว้ถึงร้อยละ 35 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 นอกจากนี้ยังพบว่า ส่วนกลางยังขาดความชัดเจนในการจัดแบ่งประเภทของโครงการเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ภาพรวมของโครงการทั่วโลก ด้านบุคลากรพบจุดแข็งและจุดอ่อนกล่าว คือ

ในขณะที่สถานกงสุลใหญ่มีจุดแข็งที่มีบุคลากรซึ่งมีความสามารถ แต่จุดอ่อน คือ บุคลากรนั้นมีอายุอยู่ในวัยเกษียณแล้ว สำหรับด้านสถานที่ในการดำเนินโครงการและการประสานงานในการจัดโครงการนั้น พบว่าสถานกงสุลใหญ่สามารถจัดหาสถานที่ดำเนินโครงการได้เหมาะสมและประสบความสำเร็จในการประสานงานกับสถาบันสอนศาสนาเพื่อให้นักศึกษาเข้าร่วมโครงการของสถานกงสุลใหญ่

ขั้นที่ 3 จุดแข็งคือสถานกงสุลใหญ่ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี่ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิม สมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมในเมืองการาจี่มีความสำคัญอย่างมากที่จะทำให้โครงการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเรียบร้อย สมาคมมีส่วนช่วยในการเผยแพร่ข่าวสารการจัดโครงการไปยังนักศึกษาไทยมุสลิมต่าง ๆ และช่วยในการจัดคนที่จะช่วยบริหารโครงการ สำหรับจุดอ่อนได้แก่งบประมาณที่มีจำกัดจึงทำให้กิจกรรมมีขนาดเล็กและต้องลดต้นทุนและระยะเวลาของโครงการลง ส่งผลให้ออกาสที่เจ้าหน้าที่สถานกงสุลใหญ่จะสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับนักศึกษาจึงเป็นไปได้น้อย

ขั้นที่ 4 จุดแข็งคือโครงการทั้งสี่บรรลุวัตถุประสงค์ที่สถานกงสุลใหญ่ตั้งไว้เป็นอย่างดี และได้รับการตอบรับด้วยดีจากนักศึกษาไทยมุสลิมที่เข้าร่วมโครงการ สถานกงสุลใหญ่สามารถจัดทำฐานข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิม อีกทั้งยังมีโอกาสทำความรู้จักกับอาจารย์สถาบันสอนศาสนา ทำให้สถานกงสุลใหญ่กับสถาบันสอนศาสนามีความสัมพันธ์ที่ดี ลดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน และสร้างสัมพันธ์เพื่อการประสานงานในอนาคต นอกจากนี้ การที่นักศึกษามุสลิมต่างชาติให้ความสนใจกิจกรรมโครงการของสถานกงสุลใหญ่และได้ติดตามเพื่อนนักศึกษาไทยมุสลิมเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลชีวิตความเป็นอยู่ในปากีสถานของนักศึกษามุสลิมประเทศอื่น โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้านนับว่าเป็นประโยชน์กับสถานกงสุลใหญ่และนักศึกษาไทยมุสลิม จุดอ่อนในขั้นตอนนี้คือยังต้องพัฒนาข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมต่อไปเพื่อให้มีการเชื่อมต่อกับข้อมูลการทำกิจกรรมอื่นของนักศึกษาไทยมุสลิมที่สถานกงสุลใหญ่ เช่น การมาทำหนังสือเดินทาง การติดต่อด้านนิติกรณ และให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานความมั่นคงของไทยด้วย

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการประเมินผลตามแบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันของสถานกงสุลใหญ่กับแบบการใช้ CIPP Model ในงานศึกษานี้ พบว่าแบบการประเมินที่สถานกงสุลใหญ่ใช้ในปัจจุบันเป็นการประเมินในขั้นตอนที่ 3 และ 4 มากกว่า กล่าวคือสถานกงสุลใหญ่ประเมินการดำเนินโครงการตามกระบวนการต่าง ๆ ที่วางแผนไว้และประเมินผลผลิตที่ได้หลังจากที่โครงการสำเร็จแล้ว ผลจากการที่ประเมินเพียง 2 ขั้นตอนจาก 4 ขั้นตอน จึงทำให้ผลการประเมินของสถานกงสุลใหญ่ละเลยจุดอ่อนหรือมองไม่เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนที่ 1 และ 2 ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในบทที่ 1 ที่ว่า “ปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขในการจัดการโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี่ เกิดขึ้นจากการมุ่งเน้นการประเมินกระบวนการและผลผลิตมากกว่าการประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยนำเข้า” การละเลยการประเมินในขั้นตอนดังกล่าวจึงส่งผลให้ปัญหาหรือจุดอ่อนที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ดังนั้น ผลการศึกษาจึงนำไปสู่ข้อ เสนอแนะดังจะกล่าวต่อไป

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 การลดจุดอ่อน

- 1) ให้ปรับปรุงการประเมินโดยขยายการประเมินจากเดิมที่เคยประเมินเฉพาะด้านกระบวนการและผลผลิตเป็นการประเมินที่ครอบคลุมด้านสภาวะแวดล้อมและปัจจัยนำเข้าด้วย
- 2) ให้กระทรวงการต่างประเทศปรับการบริหารโครงการเพื่อนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ โดยจัดประเภทของโครงการต่าง ๆ ใหม่ ยกเลิกการจัดประเภทตามวัตถุประสงค์ แต่ให้จัดประเภทตามวิธีการ แล้วสั่งการให้สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่เขียนโครงการเป็นไปในรูปแบบและมาตรฐานเดียวกัน
- 3) พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมที่มีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมงานอื่น ๆ ของสถานกงสุลใหญ่ตลอดจนเชื่อมโยงกับหน่วยงานด้านความมั่นคงของไทย
- 4) พัฒนาบุคลากรของสถานกงสุลใหญ่ให้สามารถปฏิบัติงานแทนบุคลากรที่เกษียณอายุราชการแล้ว โดยให้บุคลากรเข้าใหม่ติดตามประกบบุคลากรที่มีประสบการณ์เพื่อเรียนรู้งานจากการปฏิบัติจริง
- 5) ให้กระทรวงการต่างประเทศให้ความสนใจโครงการของสถานกงสุลใหญ่และให้ตั้งงบประมาณโครงการของสถานกงสุลใหญ่ให้น้อยที่สุด โดยการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป อาจเชิญข้าราชการที่เกี่ยวข้องจากกระทรวงการต่างประเทศเข้าร่วมโครงการของสถานกงสุลใหญ่ด้วย เพื่อให้รับทราบปัญหาและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
- 6) ให้มีหน่วยงานกลางหรือกลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศเป็นผู้ประเมินโครงการของสถานกงสุลใหญ่ เนื่องจากการให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติประเมินโครงการของตนเอง จะไม่ได้ผลการประเมินที่เป็นกลาง หน่วยงานผู้เป็นเจ้าของโครงการย่อมประเมินโครงการของตนเองว่าประสบความสำเร็จหรือดีเยี่ยม

4.2.2 การเพิ่มจุดแข็ง

การดำเนินกิจกรรมต่อนักศึกษาไทยมุสลิมโดยสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่เป็นการดำเนินการในทุกระดับ ทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่ม การดำเนินกิจกรรมเฉพาะระดับบุคคลก็มีประโยชน์ แต่สร้างพลังผลักดันได้น้อยกว่าการดำเนินกิจกรรมระดับกลุ่มสมาคมหรือชมรม ดังนั้น การให้ความสำคัญกับพลังกลุ่มเป็นเรื่องสำคัญ ความเข้มแข็งของกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความร่วมมือที่ยั่งยืนระหว่างหน่วยงานของรัฐไทยในต่างประเทศกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ เป็นการลงทุนน้อยแต่ให้ผลคุ้มค่า การที่ส่วนราชการเข้าไปไม่ส่วนในการบริหารจัดการกลุ่มสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมเป็นสิ่งจำเป็นในระยะแรกเพราะเป็นการกำหนดทิศทางตามแนวทางที่รัฐต้องการ และกำกับดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงานที่กำหนด แต่ในระยะยาวแล้ว ส่วนราชการควรลดระดับการเข้าไปส่วนในการบริหารจัดการสมาคมลง โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มสมาคมให้สามารถพึ่งพาตนเองและบริหารตนเองได้

4.2.3 โอกาสในการนำเสนอโครงการใหม่ ๆ

ใน พ.ศ. 2557 กระทรวงการต่างประเทศอนุมัติโครงการที่สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่เสนอมารวม 54 โครงการ ใน พ.ศ. 2558 รวม 50 โครงการ ใน พ.ศ. 2559 รวม

50 โครงการ และ ใน พ.ศ. 2560 รวม 57 โครงการ เมื่อพิจารณาวิธีการของทุกโครงการจะพบว่า มีกิจกรรมที่ทำอยู่ซ้ำ ๆ เดิม ๆ ได้แก่

1) ส่งสรรค เช่น หน่วยงานส่งคนไปเยี่ยมเยียน ทัศนศึกษา ดูงาน ออกบูธร่วมกัน จัดเลี้ยง ทานอาหารร่วมกัน และเล่นกีฬา

2) เชิญบุคคล ซึ่งสังกัดหน่วยงานด้วยตัวเองหรือหน่วยงานภายนอกจากในประเทศหรือบุคคลจากไทย เพื่อบรรยาย ประชุม อบรม เดินทางเยี่ยมเยียนซึ่งมีทั้งกลับไปไทยหรือออกพื้นที่ในประเทศที่ประจำการ ตรวจสอบสภาพ และฝึกงาน

3) ให้เงินสนับสนุนสมาคมชมรมองค์กร และให้เงินสมาคมชมรมองค์กรเพื่อบริหารจัดการกิจกรรมด้วยตนเอง เช่น มอบเงินบริจาคเช่าพื้นที่สมาคม ตั้งกองทุน ตั้งศูนย์ประสานงานจัดซื้อยา ตลอดจนให้เงินสมาคมเพื่อจัดกิจกรรมกันเอง เช่น แข่งกีฬา ทัศนศึกษา ออกสิ่งพิมพ์ ส่งสรรค

โครงการต่าง ๆ ที่สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่เสนอขอของบประมาณ ควรให้ความสนใจการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มสมาคมชมรม นอกจากนี้ ควรพิจารณามุมมองอื่น ๆ ที่หลากหลายมากกว่าการส่งสรรค การเชิญบุคคล และการให้เงิน แม้แต่กิจกรรมของสมาคมก็วนเวียนอยู่กับการแข่งกีฬา ทัศนศึกษา และการส่งสรรค

ดังนั้น สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ควรจัดกิจกรรมใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยดำเนินการมาก่อน เช่น

1) ผลิตสื่อ สิ่งพิมพ์ พัฒนา website ออกแบบโลโก้สัญลักษณ์สมาคม ตัดเสื้อทีม แต่งเพลงสำหรับสมาคม พิมพ์หนังสือทำเนียบรุ่นนักศึกษาไทยมุสลิมทุกปี จัดทำประกาศนียบัตรให้นักศึกษาไทยมุสลิมที่ทำประโยชน์ให้แก่สังคมชุมชนไทยมุสลิมในพื้นที่ จัดพิมพ์รายชื่อสมาชิกทั้งอดีตและปัจจุบัน จัดทำคลิป์วิดีโอ และ info-graphic ทั้งนี้ เป็นการดำเนินการเพื่อสร้างเอกลักษณ์ และความเป็น team work ให้กับสมาชิกในกลุ่ม และรณรงค์เพิ่มสมาชิกกลุ่ม

2) ทำวิจัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาไทยมุสลิม จ้างสถาบันวิชาการท้องถิ่นศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมในประเทศนั้น ๆ เช่น โครงการวิจัยหาข้อมูลจำนวนนักศึกษาไทยมุสลิม โครงการวิจัยเกี่ยวกับ Madrassa ที่นักศึกษาไทยมุสลิมศึกษาอยู่ โดยวิจัยแนวคิดของสถาบันศึกษาวามีแนวโน้มที่เป็นมุสลิมหัวรุนแรงหรือไม่ เป็นต้น

3) จูงใจให้จัดตั้งกลุ่มที่มีพื้นฐานสมาชิกร่วมกัน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มศิษย์เก่า (เช่น ศิษย์เก่านักศึกษา Madrassa ปากีสถาน) แล้วสร้างสายใยเชื่อมกับกลุ่มนักศึกษาไทยมุสลิม

4) จับคู่กลุ่มเพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายให้กับสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมด้วยการจับคู่สมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมกับสมาคมอื่น ๆ ภายในรัฐผู้รับ เช่น สมาคมธุรกิจ สมาคมแม่บ้านแล้วทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างสายใยเครือข่ายให้กับสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิม

ในกรณีที่ยังไม่มีสมาคมอื่น เห็นควรส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐไทยในต่างประเทศ มีบทบาทนำในการจัดตั้งและจับคู่สมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมกับสมาคมอื่น ๆ ภายในรัฐผู้ส่ง หรือสมาคมไทยมุสลิมในประเทศอื่น

การให้สมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับสมาคมนักธุรกิจมุสลิม (เช่น เปิดโอกาสให้นักศึกษาไทยมุสลิมได้มีโอกาสฝึกงานกับบริษัทเอกชนมุสลิม) การให้สมาคม

นักศึกษาไทยมุสลิมมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับสมาคมแม่บ้านไทยมุสลิม (เช่น ประกวดทำอาหารไทยมุสลิม) จะช่วยเสริมความเข้มแข็งให้กับสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมได้ในระยะยาวและจะลดภาระให้กับสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่

การให้สมาคมนักศึกษาไทยมุสลิมมีโอกาสเชื่อมโยงสร้างสายใยกับสมาคมอื่นจะเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กับนักศึกษาไทยมุสลิม และเสริมสร้างมุมมองใหม่ ๆ การส่งเสริมสมาคมจะสร้างการเรียนรู้การแบ่งงาน และภาวะผู้นำให้กับนักศึกษาไทยมุสลิม และเสริมบทบาทให้นายกสมาคมเป็นผู้แทนผลักดันผลประโยชน์ให้กับสมาคม เช่น เป็นตัวแทนขอเข้าพบเอกอัครราชทูตปากีสถานในไทยเพื่อรับทราบนโยบายของรัฐบาลปากีสถานต่อนักศึกษาต่างชาติใน Madrassa เป็นต้น

นอกจากนี้ การส่งเสริมสนับสนุนและสร้างเครือข่ายให้สมาคมจะเป็นการส่งเสริมความสามัคคี และสอดคล้องกับการสร้างความสมานฉันท์ที่ยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นลักษณะร่วมในความเป็นพลเมืองไทยที่หลากหลาย

ตารางสรุปผลการประเมินโครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี

CIPP Model	ประเด็น	จุดแข็ง	จุดอ่อน	ข้อเสนอแนะ
ประเมินสถานะแวดล้อม	ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ	-มีความชัดเจนและกำหนดมาตรการเฉพาะสำหรับกระทรวงการต่างประเทศ -สถานกงสุลใหญ่ใช้มาตรการ ต่าง ๆ มากำหนดโครงการ	-	ให้ปรับปรุงการประเมินโดยขยายการประเมินจากที่เคยประเมินเฉพาะด้านกระบวนการและผลผลิต เป็นการประเมินที่ครอบคลุมด้านสถานะแวดล้อมและปัจจัยนำเข้าด้วย
	การกำหนดเป้าประสงค์ของกระทรวงการต่างประเทศ	มีหน่วยงานและแผนงบประมาณรองรับ	วัตถุประสงค์โครงการของสถานกงสุลใหญ่ไม่ครอบคลุมเป้าประสงค์ที่กระทรวงการต่างประเทศกำหนด	สถานกงสุลใหญ่สามารถใช้โอกาสในการนำเสนอโครงการและกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อสนองต่อเป้าประสงค์อื่น ๆ ที่ยังไม่เคยดำเนินการ
	ข้อเท็จจริงและสภาพทั่วไปของนักศึกษาไทยมุสลิมในการาจี	โครงการของสถานกงสุลใหญ่เป็นผลจากการปรึกษารือกับสมาคมนักศึกษาไทยมุสลิม		

CIPP Model	ประเด็น	จุดแข็ง	จุดอ่อน	ข้อเสนอแนะ
ประเมินปัจจัยนำเข้า	งบประมาณและขั้นตอนการพิจารณาของกระทรวงการต่างประเทศ	มีความยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้หน่วยงานในต่างประเทศเสนอโครงการเข้ามาเพื่อพิจารณา	พ.ศ. 2560 สถานกงสุลใหญ่ ถูกตัดงบประมาณ เพื่อนักศึกษาไทย มุสลิมถึง 35 %	-ให้ปรับปรุงการประเมินโดยขยาย การประเมินจากเดิมประเมินเฉพาะ ปัจจัยด้านกระบวนการและปัจจัย ผลผลิต เป็นการประเมินที่ ครอบคลุมปัจจัยสิ่งแวดล้อมและ ปัจจัยนำเข้าด้วย -ให้กระทรวงการต่างประเทศให้ ความสนใจโครงการของสถานกงสุล ใหญ่และให้ตัดงบประมาณโครงการ ของสถานกงสุลใหญ่ให้น้อยที่สุด โดยการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป อาจ เชิญข้าราชการที่เกี่ยวข้องจาก กระทรวงการต่างประเทศเข้าร่วม โครงการของสถานกงสุลใหญ่ด้วย เพื่อให้รับทราบปัญหาและ ข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้น
			ขาดมาตรฐานใน การเสนอโครงการ	-มีหน่วยงานกลางหรือกลุ่มงานให้ ความมั่นคงเป็นผู้ประเมินโครงการ ของสถานกงสุลใหญ่เนื่องจากการ ให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติประเมิน โครงการของตนเอง จะไม่ได้ผลการ ประเมินที่เป็นกลาง หน่วยงานผู้ เป็นเจ้าของโครงการย่อมประเมิน โครงการของตนเองว่าประสบ ผลสำเร็จดีหรือดีเยี่ยม
	บุคลากรของสถาน กงสุลใหญ่และผู้ที่จะช่วยงาน โครงการ	สถานกงสุลใหญ่มี ผู้รู้งานเป็นอย่างดี	ผู้ที่รู้งานอยู่ในวัย เกษียณแล้ว	พัฒนาบุคลากรของสถานกงสุลใหญ่ ให้สามารถปฏิบัติงานแทนบุคลากรที่ เกษียณอายุราชการแล้ว โดยให้ บุคลากรเข้าใหม่เป็นผู้ช่วยบุคลากรที่ มีประสบการณ์เพื่อเรียนรู้งานจาก ประสบการณ์จริง
		สมาคมนักศึกษา ไทยในเมืองการจี สามารถช่วยงาน สถานกงสุลใหญ่ได้ เป็นอย่างดี		เน้นกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความ แข็งแกร่งให้กับสมาคมนักศึกษาไทย มุสลิม

CIPP Model	ประเด็น	จุดแข็ง	จุดอ่อน	ข้อเสนอแนะ
	สถานที่จัดโครงการ	สถานกงสุลใหญ่สามารถหาพื้นที่ที่รวมคนนับร้อยได้ โดยเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเมืองการาจี		
	การทำความเข้าใจกับสถาบันการศึกษาเพื่อขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม	สถานกงสุลใหญ่ฯ สามารถชักจูงให้อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเข้าร่วมได้		
ประเมินกระบวนการ	4 โครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสถานกงสุลใหญ่ฯ	-ดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อยตามแผนการที่กำหนด -ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากสมาคมนักศึกษาไทยในเมืองการาจี	-งบประมาณจำกัดจึงต้องจัดกิจกรรมขนาดเล็กและต้องให้เสร็จใน 1 วัน -กิจกรรมขนาดเล็กในตอนกลางคืน -โครงการพบปะสังสรรค์วันตรุษอิสลามมีผู้เข้าร่วมน้อยเนื่องจากช่วงเทศกาล นักศึกษาไทยมุสลิมหลายคนกลับไทย	หากไม่ได้งบประมาณเพิ่มขึ้น ต้องย่อขนาดของโครงการลง จัดสรรเวลาใหม่เพื่อให้ทุกคนร่วมงานได้พร้อมเพรียง
ประเมินผลผลิต	4 โครงการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี	-บรรลุวัตถุประสงค์ที่โครงการกำหนดไว้ -นักศึกษาไทยมุสลิมให้ความสนใจ ต้องการให้จัดทุกปี -อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเข้าร่วมได้	ข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมยังจัดเก็บไม่เป็นระบบและขาดการเชื่อมโยงข้อมูล	พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมที่มีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่น ๆ ของสถานกงสุลใหญ่ตลอดจนเชื่อมโยงกับหน่วยงานความมั่นคงของไทย

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์. การประเมินผลโครงการแบบซิปโมเดล (CIPP Model). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://hq.prd.go.th/plan/ewt_dl_link.php?nid=3034
- กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ. การอนุมัติจัดสรรงบประมาณแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. โทรเลขที่ 0200.5/143/2558 (16 พฤศจิกายน 2558).
- กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ. การอนุมัติจัดสรรงบประมาณแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560. โทรเลขที่ 0200.5/188/2559 (15 พฤศจิกายน 2559).
- กาญจนา วัฒนสุนทร. การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสตฟเฟิลบีมในการประเมินโครงการทางการศึกษา. Suranaree Journal Social Science 2, 1 (มิถุนายน 2551).
- ผู้จัดการ on-line. ไขข้อข้องใจ. [ออนไลน์]. 9 เมษายน 2558. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/campus/ViewNews.aspx?NewsID=9580000041360>
- เนตรนภา คงศรี. ตุรกี: ทางเลือกทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6. กระทรวงการต่างประเทศ, 2557.
- พรพรรณ บัวเกิด. ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ: ศึกษากรณีการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไคโร. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 2. กระทรวงการต่างประเทศ, 2553.
- สมาน อาดำ และอิรอน ชำสุรีย์. การอภิปรายแนวคิดการจัดอิสลามศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [ออนไลน์]. 7 ตุลาคม 2548. แหล่งที่มา: <https://prachatai.com/journal/2005/10/6015>
- สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี . การจัดทำข้อเสนอโครงการแผนงานการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2559. โทรเลขที่ KHI 84/2558 (29 กรกฎาคม 2558).
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ. [ออนไลน์]. 2550. แหล่งที่มา: http://www.nsc.go.th/Download1/strategy_student.pdf.

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้, สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. แผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558–2560. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nsc.go.th/DocLib4/แผนปฏิบัติการ%20การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้%20ประจำปีงบประมาณ%20พ.ศ%202559/แผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาจชตฯปีงบประมาณ2559.pdf>.

Ayaz, Babar. What's wrong with Pakistan?. Haryana: Rajakamal Electric Press, 2014.

Sareen, S. The Jihad Factory; Pakistan's Islamic Revolution in the Making. New Delhi: Har Anand Publications, 2005.

Stufflebeam, Daniel L. The Relevance of the CIPP Evaluation Model for Educational Accountability. Paper presented at the annual meeting of the American Association of School Administrators. Ohio State University, Columbus (1971, February 24).

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายอภิพันธุ์ ชี้เจริญ
ประวัติการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐศาสตรบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการทูต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - เศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาเชิงปริมาณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง - พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาการเศรษฐกิจ) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ - รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - Master of Policy Analysis, Saitama University, Japan
ประวัติการทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 3 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - เจ้าหน้าที่การทูต 3 สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ - เจ้าหน้าที่การทูต 4 กองสนเทศเศรษฐกิจ กรมเศรษฐกิจ - เลขานุการโท สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไนโรบี - กงสุล สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง - เจ้าหน้าที่การทูต 6 กองรับรอง กรมพิธีการทูต - เจ้าหน้าที่การทูต 6 กรมอาเซียน - เลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเม็กซิโก - เจ้าหน้าที่การทูต 6 กรมการกงสุล - กงสุล สถานกงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิส - นักการทูตชำนาญการพิเศษ กรมการกงสุล
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองกงสุลใหญ่ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองการาจี